

JAARVERSLAG 2014

FISCALE AUTONOMIE EN HAAR GRENZEN

Programmaleider: prof. dr. S.J.C. Hemels

Februari 2015

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Het programma	5
3. De mensen.....	21
4. Georganiseerde seminars en bijeenkomsten.....	26
5. Kennismaking van studenten met het onderzoek.....	30
6. Zichtbaarheid van het programma	32
7. Tot slot.....	40
ANNEX BIJ 'FISCALE AUTONOMIE EN HAAR GRENZEN'	41
Tabel 1: Personele formatie in fte's onderzoek.....	41
Tabel 2: Kwantitatieve onderzoeksresultaten per jaar	41
Tabel 3: Promoties per jaar	42
Tabel 4: Lidmaatschappen van promotie- en oppositiecommissies.....	43
Tabel 5: Onderzoeksoutput 2014 'Fiscale autonomie en haar grenzen'	44

1. INLEIDING

In 2014 is weer veel gebeurd in het onderzoeksprogramma. Allereerst hadden we een aantal academische hoogtepunten: de oratie van Reinout Kok op 3 april 2014 getiteld 'Belastingheffing van multinationals', de oratie van Walter de Wit op 12 juni 2014 'Op weg naar het Douanewetboek van de Unie' en de promotie van Margot Oenema op 2 oktober 2014 op het boek 'De

formeelrechtelijke aspecten van horizontaal toezicht in belastingzaken'. Het bijzonder hoogleraarschap van prof.dr. Miguel de Jonckheere loopt begin 2015 af, in december 2014 is al officieel afscheid van hem genomen met een inhoudelijke ESBK studiedag over gemeentelijke retributies en bestemmingsheffingen. Overigens is het niet de bedoeling dat dit een echt afscheid is: het de afgelopen jaren gelegde onderzoekscontact zal gecontinueerd worden, ook als hij weer volledig op de VU in Brussel werkzaam is. Een heel bijzondere gebeurtenis buiten de academie was de be-

noeming van prof. Maarten Feteris tot president van de Hoge Raad.

We mochten ook weer een aantal nieuwe promovendi begroeten, naast buitenpromovendi die zelf de middelen vinden om hun onderzoek te kunnen doen, ook twee gefinancierde promovendi met een aanstelling op de ESL: Martijn Schippers die door de Stichting FREUR/EY wordt gefinancierd en een part-time promotieplek heeft en Uyanga Dorlig die in de open PhD ronde van de EGSL een full-time door de ESL gefinancierde aio-positie kreeg toegekend. Beiden zijn een grote aanwinst voor het onderzoeksprogramma.

Het onderzoeksprogramma is in onderzoeks-fte's weliswaar erg klein (4,03 in 2014, waarvan 1,44 fte toerekenbaar is aan promovendi), maar dit geeft geen goed beeld van de werkelijke onderzoekscapaciteit. In totaal zijn namelijk 37 personen bij het onderzoeksprogramma betrokken. Onderzoekers met een 0-aanstelling, gastvrijheidsovereenkomst of onderwijsaanstelling leveren een substantiële bijdrage aan het onderzoek die in de fte's niet terug te vinden is. Het onderzoeksprogramma is iedereen, zowel onderzoekers als externe financiers (in diverse gevallen zijn dit de onderzoekers zelf) die deze onbezoldigde bijdragen mogelijk hebben gemaakt, zeer dankbaar. Dit door derden gefinancierde onderzoek verklaart ook het opmerkelijke feit dat met een zeer klein aantal fte in 2014 weer een mooie output is gerealiseerd: 25 wetenschappelijke publicaties en 97 professionele publicaties (zie ook tabel 2 en 5 in de bijlage). De aan het programma verbonden onderzoekers hebben ook in 2014 weer zowel in binnen- en buitenland gepubliceerd en gevaloriseerd. Het aantal publicaties is lager dan in andere jaren, maar hierbij moet worden opgemerkt dat het aantal internationale publicaties iets is toegenomen ten opzichte van vorig jaar. De daling komt door een afname in nationale publicaties, waarbij een sterke daling plaatsvond in het aantal annotaties en hoofdstukken in boeken. Dit is ook in lijn met het ESL beleid dat internationale publicaties, die over het algemeen meer tijd vragen om gepubliceerd te krijgen, sterk aanmoedigt. Anderzijds is de daling deels te verklaren door de uitdiensttreding van een aantal onderzoekers die regelmatig publiceerden en doordat promovendi hun aandacht vooral op hun proefschrift hebben gericht. Onderzoekers hebben ook impact getuige het feit dat overheden, maatschappelijke organisaties en de media afgelopen jaar weer diverse aan het programma verbonden onderzoekers hebben geraadpleegd. De stijging in de overige

output weerspiegelt overigens ook de steeds betere verslaglegging van de aan het programma verbonden onderzoekers van al hun activiteiten in Metis, waardoor het beeld van de wetenschappelijke activiteiten en vooral ook de valorisatiecomponent steeds completer wordt.

In dit jaarverslag brengen we zowel in woord als in beeld verslag uit van onze activiteiten. Dit doen we niet alleen omdat we vinden dat we ons moeten verantwoorden over de wijze waarop wij het afgelopen jaar de middelen hebben besteed die de belastingbetaler en onze private financiers ons ter beschikking hebben gesteld, maar ook omdat we hopen dat het verslag inspiratie kan bieden tot verdere samenwerking, binnen het programma, maar vooral ook met onderzoekers van buiten het programma. Deze hoop is ook de reden dat we het verslag ruimhartig verspreiden. Aarzelt u dus vooral niet om contact met ons op te nemen als u naar aanleiding van dit verslag mogelijkheden ziet: onze deur staat voor u open!

2. HET PROGRAMMA

Internationale afspraken leidden ertoe dat landen diverse protectionistische maatregelen in de vorige eeuw afschaften. Ook technologische en logistieke innovaties en mindere mate het wegvallen van culturele barrières droegen sinds de jaren vijftig en in het bijzonder vanaf de jaren negentig van de vorige eeuw bij aan de versnelling van de internationale mobiliteit van personen, goederen, kapitaal en diensten. Burgers en ondernemingen kunnen zich makkelijker vestigen in andere landen. Deze globalisering en toegenomen mobiliteit, heeft echter als tegengesteld effect dat landen bij de inrichting van hun belastingstelsel minder vrij, autonoom, zijn dan voorheen. Zo zijn steeds meer en duidelijker invloeden waarneembaar van andere disciplines, binnen de rechtsgeleerdheid, maar ook daarbuiten. Enerzijds wordt fiscale autonomie begrensd door andere rechtsbronnen, eventueel van hogere orde. Anderzijds hebben niet-juridische factoren invloed op de fiscale

autonomie, zoals de genoemde globalisering, belastingconcurrentie, technische ontwikkelingen en veranderende politieke en sociale inzichten. Centrale vraag van het programma is daarom welke invloeden van buitenaf werkzaam zijn of zijn geweest op het formele en materiële belastingrecht, dan wel in de toekomst daarop invloed zullen gaan hebben, tot welke gevolgen dat heeft geleid of mogelijk zal leiden. Omgekeerd gaat ook invloed uit van het belastingrecht op andere rechtsgebieden dan wel andere disciplines. Het gaat, met andere woorden, steeds om de wisselwerking tussen het fiscale domein en andere domeinen en wat de gevolgen daarvan zijn voor het belastingrecht.

De centrale onderzoeksvraag is in 2014 uitgewerkt aan de hand van een drietal onderzoeksthema's:

1. Doorwerking Unierecht en internationaal (belasting)recht;
2. Lokale belastingheffing in de 21e eeuw;
3. Fiscale autonomie en kunst, cultuur en goede doelen.

De meeste onderzoekers concentreren zich op één thema, maar er zijn veel dwarsverbanden tussen de thema's. Zo is er in 2014 een verbinding gelegd tussen Maritime and Transport Tax law en Lokale belastingheffing in de 21e eeuw. Sommige onderzoekers doen in meerdere thema's onderzoek. Deze samenwerking en verbindingen wordt nadrukkelijk aangemoedigd.

2.1 UITWERKING VAN HET ONDERZOEKSPROGRAMMA IN 2014

1 Doorwerking Unierecht en internationaal (belasting)recht

Het deelthema "Doorwerking Unierecht en internationaal (belasting)recht" is het grootste onderzoeksthema waar ook de meeste onderzoekers aan deelnemen. Een groot aantal scripties van studenten past ook binnen dit onderzoeksthema. Het onderzoek was in 2014 geclusterd rond een aantal deelonderwerpen.

1.1 *Internationaal beleid en fiscale autonomie*

Het subthema “Internationaal beleid en fiscale autonomie” is in 2014 nog actueler geworden door de discussie over de internationale belastingheffing van multinationals en de activiteiten van de EU en de OESO op het gebied van Base Erosion and Profit Shifting (BEPS). Het thema onderzoekt niet slechts fiscaal met elkaar concurrerende westerse landen, maar nadrukkelijk ook arme landen en opkomende economieën.

In dat verband kan het promotie-onderzoek van drie promovendi van Arnaud de Graaf, bijzonder hoogleraar Internationaal beleid en fiscale autonomie, worden genoemd. Uyanga Dorlig kon in 2014 haar positie als buitenpromovenda omzetten in die van een Erasmus Graduate School of Law (EGSL) aio: zij wist in de open wervingsronde één van de vijf door ESL beschikbare PhD-posities te bemachtigen. Zij doet onderzoek naar de rol van internationale organisaties bij de totstandkoming en vormgeving van de directe belastingwetgeving van een drietal voormalige communistische landen ten tijde dat zij de stap maakten van een overheids- naar een marktgestuurde economie. Sissie Gonzalez-Fung doet promotieonderzoek naar het spanningsveld tussen autonomie en heteronomie in fiscale beleidskeuze door soevereine staten in het huidige mondiale tijdperk. Sophia Murillo onderzoekt de invloed van internationaal beleid op de inkomensherverdeling in ontwikkelingslanden in Latijns-Amerika.

De bijzondere leerstoel van Reinout Kok, Belastingheffing van multinationale ondernemingen in een globaliserende wereld, past eveneens in dit thema. Op 3 april 2014 sprak hij zijn oratie uit,

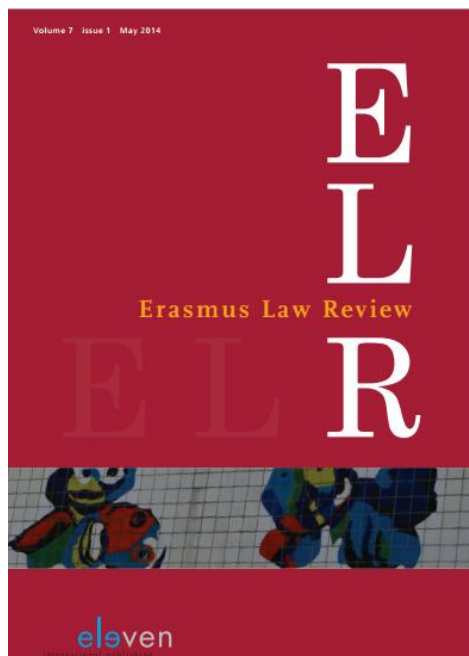
waarin hij betoogde dat de wijze waarop multinationale ondernemingen fiscaal zijn gestructureerd, niet – zoals juist veel wordt betoogd – in strijd is met de doel en strekking en met de geest van de wet. In plaats van een ethische discussie over ‘fair share’ zou de discussie en het onderzoek op het terrein van de belastingheffing van multinationals naar zijn mening over de neutraliteit van (het) be-

lastingstelsel(s) moeten gaan. Fair share en fairness zijn overigens begrippen die Sigrid Hemels nadrukkelijk bezig houden: zij heeft hier ook in 2014 over gepubliceerd¹ en gesproken.² Ook het onderzoek van Guido de Bont naar informatie-uitwisseling kan in dit kader worden genoemd.³

¹ Hemels, S.J.C., ‘Fairness: A Legal Principle in EU Tax Law?’ in: C. Brokelind, Principles of Law: Function, Status and Impact in EU Tax Law, IBFD Amsterdam 2014, p. 413-437 en Hemels, S.J.C., ‘Fairness: uitdrukking van hoe burgers zich tot elkaar verhouden.’ In: J.L. van de Streek en J. van Strien (red.), Strik(t) Fiscaal? Deventer: Kluwer 2014, p. 137-146..

². Fairness & taxation in a globalised world: 17 november 2014 Meiji Gakuin University, Faculty of Economics, Department of Business Administration: lecture for master students organized by Prof. dr. Nishiyama; 5 november 2014 lecture at Kansai University, Faculty of Commerce organised by prof. Tsuruta (professor of public finance) and dr. Tsuji (associate professor of tax law); 5 november 2014 lecture at Kyoto University, Graduate School of Economics and intense discussion on the Japanese view on tax competition, organised by prof. Morotomi. Het onderdeel ‘Dutch resistance against the GAAR in originally proposed amendment of Parent Subsidiary Directive’ uit haar paper General Anti-Avoidance Rules (GAARs) – A Key Element of Tax Systems in the Post-BEPS Tax World? The Netherlands, heeft zij gepresenteerd tijdens de Rust conference July 2014 georganiseerd door het Institute for Austrian and International Tax Law Vienna van de Wirtschafts Universität Wien in samenwerking met het Doctoral Program for International Business Taxation WU Global Tax Policy Center.

Reinout Kok valoriseerde zijn oratie doordat hij naar aanleiding van zijn oratie werd uitgenodigd door de Algemene Rekenkamer die een rapport voorbereidde over een van de aspecten van belastingheffing van multinationals.⁴ Daarnaast publiceerde hij diverse artikelen over grensoverschrijdend ondernemen.⁵ Ook Maarten de Wilde richt zich op de winstbelastingheffing van het internationale bedrijfsleven, een belangrijk gebied waar de (resterende) fiscale autonomie van landen sterk in het geding is. Hij heeft in 2014 het manuscript van zijn proefschrift getiteld 'Sharing the Pie; Taxing Multinationals in a Global Market' afgerond. Hierin komt hij tot een technisch voorstel voor een heffingssysteem om ondernemingswinsten te belasten zonder dat deze internationale ondernemings- en investerings(locatie)beslissingen beïnvloedt. Dit onderwerp is actueel en maatschappelijk zeer relevant. De belastingheffing van multinationals staat volop in de politieke en media schijnwerpers, evenals belastingconcurrentie door landen. Maarten heeft in 2014 in verschillende (inter)nationale academische en professionele tijdschriften gepubliceerd over belastingheffing van multinationals, zowel alleen als in samenwerking met collega's binnen en buiten de Erasmus Universiteit. Arnaud de Graaf, Paul de Haan en Maarten de Wilde publiceerden in Intertax het artikel 'Fundamental Change in Countries' Corporate Tax Framework Needed to Properly Address BEPS'. Hierin analyseren de auteurs de (politieke) voorstellen van de OESO en de G20 voor aanpassingen aan de internationale winstbelastingssystemen van landen. Arnaud de Graaf was gastredacteur van het meinumner van Erasmus Law

Contents

- 1 Introduction: Company Tax Integration in the European Union – A Necessary Step to Neutralise 'Excessive' Behaviour within the EU?
Arnaud de Graaf & Klaus Heine
- 3 The Economics and Empirics of Tax Competition: A Survey and Lessons for the EU
Thushyanthan Baskaran & Mariana Lopes da Fonseca
- 13 'The Effect of 'Excessive' Tax Planning and Tax Setting on Welfare: Action Needed?'
Hendrik Fryburg
- 24 Tax Competition within the European Union – Is the CCCTB Directive a Solution?
Maarten de Wilde
- 39 Company Tax Integration in the European Union during Economic Crisis – Why and How?
Anna Stieg

Review (peer reviewed). Hij schreef hier ook een voorwoord in met Klaus Heine. Maarten de Wilde schreef in dit zelfde nummer het artikel 'Tax Competition within the European Union – Is the CCCTB Directive a Solution?'. In deze bijdrage analyseert Maarten de fiscale merites van het Commissie

sievoorstel voor een winstbelastingheffing voor het Europese bedrijfsleven. Een Nederlandstalige versie werd gepubliceerd in Maandblad Belastingbeschouwingen (peer reviewed). Ook heeft Maarten over dit thema gesproken in seminarverband. Op het seminar 'Digital Economy' op 1 oktober 2014 van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs sprak Maarten over de actuele problematiek rondom de internationale winstbelastingheffing van internetondernemingen.

³ Bont, G.J.M.E. de (2014). Automatische internationale gegevensuitwisseling. Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht, 2014 (131), 83-91.

⁴ Het rapport is in 2014 verschenen: Belastingontwijking; Een verdiepend onderzoek naar belastingontwijking in relatie tot de fiscale regels en het verdragen-netwerk.

⁵ Art. 13b Wet VPB 1969 en valutaperikelen, in: Strik bundel, Kluwer, Deventer 2014; De stakingsverliesregeling en het regime fiscale eenheid, WFR 2014/523.

Bernard Damsma en Mirjam Koomen houden zich bezig met een thema dat van groot belang is voor multinationale ondernemingen en dat ook in het BEPS-project veel aandacht heeft: transferpricing (BEPS action items no. 8 en 9).⁶ De vraag hoe verrekenprijzen binnen internationale concerns op zakelijke wijze moeten worden vastgesteld zal in de komende jaren in belang blijven toenemen voor bedrijven die in meerdere landen gevestigd zijn. Dit houdt ook mede verband met de toegenomen aandacht van landen voor geldstromen binnen multinationals. Het promotie-onderzoek van Mirjam Koomen gaat over transfer pricing in de Europese Unie. Zij gebruikt het Europese voorstel voor een Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB) als toetssteen en is tevens voornemens case studies te doen.

Ook hybride entiteiten staan in de belangstelling door de BEPS-discussie. Binnen het onderzoeksprogramma wordt hier al langer onderzoek naar gedaan. Onder redactie van Ton Stevens en Gijs Fibbe is eind 2014 in de EUCOTAX serie het boek *Hybrid entities and EU directives* verschenen. Hierin onderzoeken zij de reikwijdte van de autonomie van Nederland bij de fiscale classificatie van buitenlandse rechtsvormen onder Europees recht en belastingverdragen, in het bijzonder hybride entiteiten. Het onderzoek laat zien dat er in de EU-richtlijnen nog weinig aandacht is voor de belastingheffing van hybride entiteiten en er bovendien weinig EU-lidstaten zijn die deze bepalingen in hun nationale wet implementeren: het onderzoek wordt dan ook afgesloten met een aantal concrete aanpassingsvoorstellen. Het onderzoek zal ook onderdeel van een seminar zijn dat het onderzoeksprogramma samen met de fiscaal economen van de Erasmus School of Economics (ESE) in het kader van de Stichting Europese Fiscale Studies (EFS) in 2015 zal organiseren. Ton Stevens bezocht op 27 november 2014 een seminar van het IFA Westfalen in Osnabrück over de behandeling van hybride entiteiten. Prof. Dr. Heike Jochum van de Universität Osnabrück behandelde daar het thema hybride entiteiten in het nieuwe belastingverdrag tussen Nederland en Duitsland. Als gevolg van de discussie tijdens het seminar is het plan opgevat om een gezamenlijk artikel over dit onderwerp te publiceren in het voorjaar van 2015.

1.2 Fiscaal verdragsbeleid en Europees belastingrecht

Binnen het deelthema worden ook niet direct aan de BEPS-discussie gerelateerde onderwerpen op het gebied van fiscaal verdragsbeleid en Europees belastingrecht onderzocht.

Erik Ros doet onder begeleiding van Henk van Arendonk promotie-onderzoek naar de introductie en vormgeving van het Europees burgerschap en de gevolgen daarvan voor de lidstatelijke fiscale autonomie. Erik heeft in 2014 in een publicatie in de EC Tax Review (EC Tax review 2014/23) geanalyseerd hoe het Europese Hof van Justitie het Europees burgerschap heeft gebruikt om de economische verdragsvrijheden een steeds ruimere werking te geven en de gevolgen daarvan voor de lidstatelijke fiscale autonomie beschreven. Daarnaast heeft Erik op 12 maart 2014 in de Engelstalige capita EU Citizenship een gastcollege gegeven over EU citizenship and taxation.

⁶ Zie o.a. Damsma, B.W.A.M. & Beems, T.C.I. (2014). Nieuw besluit inzake verrekenprijzen en toepassing van het arm's-lengthbeginsel. Maandblad Belastingbeschouwingen, 83 (4), 155-164, Damsma, B.W.A.M., Jie-A-Joen, C. & Stuyt, M. (2014) en Dutch Court Finds Non-Arm's-Length Remuneration for Captive Reinsurance Company. Tax Management Transfer Pricing Report, 22 (24), 1527-1532.

Het douanerecht is bij uitstek Europees belastingrecht, omdat het volledig is geharmoniseerd. Walter de Wit, bijzonder hoogleraar "Internationaal en Europees douanerecht" hield donderdag 12 juni 2014 zijn oratie getiteld "Op weg naar het Douanewetboek van de Unie".⁷ Sinds 2014 begeleidt hij twee promovendi. Sinds 1 september 2014 is Martijn Schippers als parttime promovendus aan het onderzoeksprogramma verbonden. Hij promoveert op het onderwerp "Douanewaarde". De douanewaarde is een van de drie componenten

om de douaneschuld - het bedrag dat aan douanerechten moet worden afgedragen - vast te stellen en is zodoende een belangrijk thema binnen het douanerecht. Abdelmounaim Tanouti doet onderzoek naar het onderwerp "De samenloop van het douanerecht met de btw en de accijns bij in- en uitvoer". De aansluiting van de btw en de accijns op het douanerecht is complex.

Walter de Wit heeft via cursussen in binnen-en buitenland het onderzoek op het gebied van douanerecht gevaloriseerd. In december 2014 heeft hij in Moskou in het kader van een programma van de Wereldbank getiteld Academy of Public Finance een cursus inzake Europese BTW gegeven aan ambtenaren van de Russische belastingdienst en Ministerie van Financiën. Eveneens in december 2014 heeft hij in Kuala Lumpur op de door ACTL en Malasia Tax Academy georganiseerde conferentie 'Regional Integration of Tax Systems, the EU experiences and its lessons for ASEAN' een inleiding gehouden getiteld 'The Customs Union of the European Union'. Ook in Nederland heeft hij zich met kennisoverdracht op het gebied van douanerecht bezig gehouden. De Erasmus Universiteit en de Technische Universiteiten van Delft en Eindhoven hebben in samenwerking met de douane, TNO en de organisaties Fenex, EVO, Fenedex, VNO-NCW, ACN, VNC, VNTD en TLN een nieuwe universitaire master in Customs and Supply Chain Compliance ontwikkeld. Walter heeft bij de ontwikkeling een vooraanstaande rol gespeeld als coördinator en docent en zal komend jaar - als de Engelstalige tweejarige Master voor de tweede maal van start gaat -, veelvuldig als docent optreden. Daarnaast is hij als bestuurslid van de Stichting Europese Fiscale Studies verantwoordelijk voor de Post-Master in EU Customs Law, die met ingang van het jaar 2015 de Nederlandstalige variant zal vervangen en zich zal richten op verdiepend onderwijs in het Europese douanerecht, waarbij studenten ook van buiten Nederland zullen worden aangetrokken. In 2014 heeft Walter mede de cursus 'Douane voor specialisten' ontwikkeld, welke uit zes capita bestaat die in clusters van twee worden aangeboden.⁸ In 2014 heeft Walter het cluster "Accijnzen en BTW in relatie tot Douane" verzorgd in samenwerking met mr. R.G.A. Tusveld. Voorts heeft hij tezamen met mr. A. Bomer de cursus 'Europeesrechtelijke beginselen in de omzetbelasting' verzorgd.

Maarten de Wilde valoriseerde het onderzoek naar het internationale en Europees belastingrecht via verschillende professionele publicaties. In het boek Grondslagen Internationaal Belastingrecht publiceerde Maarten het hoofdstuk 'De invloed van EU-regelgeving'. In Highlights & Insights on European Taxation, waarin Maarten dit jaar als vaste annotator is opgenomen, commentarieerde hij arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie en het Hof van de Europese Vrijhandelsassociatie. Verder is hij dit jaar formeel opgenomen als auteur van de ge-

⁷ Het verslag van de oratie is vastgelegd in: Schippers, M.L. (2014). Op weg naar het Douanewetboek van de Unie. Weekblad Fiscaal Recht, 143 (7061), p. 1048-1051.

⁸ De cursussen vormen een onderdeel van de beroepsopleiding van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs.

zaghebbende praktijkreeks 'Cursus Belastingrecht', waar hij meeschrijft aan het deel Internationaal Belastingrecht.

Ton Stevens valoriseerde zijn onderzoek naar internationaal belastingrecht ook in 2014 door diverse activiteiten in verband met het belastingverdrag tussen Nederland en Duitsland. Naar aanleiding van het commentaar dat Ton Stevens namens de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) in 2013 had geschreven over het nieuwe belastingverdrag werd hij op 16 januari 2014 geïnterviewd in het FD ("Verdrag met Duitsland kent de nodige rafels") en trad hij op 5 juni 2014 op verzoek van de Tweede Kamer op als expert bij de hoorzitting van de vaste TK-commissie van Financiën over het nieuwe verdrag.

Henk van Arendonk is sinds mei 2014 lid van de promotiecommissie vanwege het proefschrift Belastingheffing over particulier pensioen en overheidspensioen in grensoverschrijdende situaties van Bastiaan Starink, promotoren zijn de hoogleraren Dietvorst en Van der Geld (Tilburg University).

Ook heeft Dick Molenaar zich actief uitgelaten over de 2014 Update van het OESO Modelverdrag, waarin veel tekst is opgenomen over art. 17 voor artiesten en sporters. Hij heeft hierover gesproken op seminars en congressen in Verbier (Zwitserland), Berlijn (Duitsland), Sofia (Bulgarije) en Lyon (Frankrijk), verschillende artikelen in wetenschappelijke tijdschriften geschreven en is in Nederland, België, Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk met belangenorganisaties in gesprek om hun overheid er toe te brengen de mogelijkheden uit het nieuwe commentaar op art. 17 OESO MV te gaan gebruiken in hun verdragsonderhandelingen.

1.3 Maritime and Transport Tax law

Eind 2012 hebben Ton Stevens en Dick Molenaar het initiatief genomen voor het thema "Maritime and Transport Tax law". Dit thema past bij Rotterdam, gezien de nabijheid van de haven en de aanwezigheid van zee-rechtsonderzoek op de faculteit. Op 25 september 2014 werd in samenwerking met de EFS een succesvol seminar "Staatssteun rondom zeehavens" georganiseerd met drie deelonderwerpen:

Seminar
Stichting Europese Fiscale Studies organiseert in samenwerking met Erasmus School of Law (ESL) Maritime & Transport Tax Law Program op donderdag 25 september 2014 een seminar met als onderwerp:

Staatssteun in en rondom zeehavens

Locatie seminar:
Erasmus Universiteit Rotterdam
Campus Willemsplein, zaal Ma 17
Burgemeester Oudlaan 50
3000 DR Rotterdam

Programma seminar:
13.30u - 14.00u: Ontvangst
14.00u - 14.50u: Opening
14.50u - 14.55u: Rondel van den Tweel
14.55u - 15.35u: Dick van Sprundel
15.35u - 16.00u: Koffiepauze
16.00u - 16.45u: Stan Stevens
16.45u - 17.30u: Anna Gunn
17.30u - 18.30u: Afsluiting en borrel

Dagvoorzitter:
prof. dr. A.J.A. (Ton) Stevens
Hoogleraar aan de Erasmus School of Law
Partner bij Loyens & Loeff NV

Speakers:
mr. R.J.M. (Bert) van den Tweel
Partner/voorzitter Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn
"Staatssteun aan scheepsbouw"
mr. D.E. (Dick) van Sprundel
Programmeur/voorzitter Fiscaal Economisch Instituut
Partner Reuters
"Staatssteun aan zeescheepvaart/transportrecht op W/EEC"
prof. dr. S.A. (Stan) Stevens
Hoogleraar Tilburg University
"Belastingplicht van havenbedrijven"
A.F. (Anna) Gunn MA LLM
Promovenda Universiteit Leiden
Sinteropdrichter PWC
"Staatssteun aan zeehavens voor het maritime transport naar een nieuw level playing field"

Voor nadere informatie over het seminar of de beoogde Post-Master International & Europese Belastingrecht 2015, kunt u zich richten tot het secretariaat van EFS: mevrouw A.C.W. Hamers, de heer F.A.B. Evenboer of mevrouw A.G.L.H. Gonen.
Telephone: +31 10 408 14 78 or +31 10 408 14 91
Fax: +31 10 408 91 48
E-mail: info@europesefiscalstudies.nl

Inschrijven? www.europesefiscalstudies.nl

(i) staatssteun aan scheepsbouw (lopende Spaanse staatssteunzaak), (ii) staatssteun aan zeescheepvaart (dwingt de evaluatie van de state aid guidelines Nederland tot wetsaanpassing en zijn er mogelijkheden tot verbetering van de wet), en (iii) staatssteun aan havenbedrijven (invoering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsbedrijven). Sprekers waren mr. D. van Sprundel (Erasmus School of Economics EUR), mr. R.J.M. van den Tweel (Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn), prof. Dr. S.A. Stevens (Tilburg University), mevr. mr. M.M. Negenman (Europese Commissie), en mevr. A.F. Gunn MA LLM (Leiden University). Ton Stevens trad op als dagvoorzitter. Een uitgebreid verslag van dit seminar van M.P. Weterings en C.E.

van der Linden is in 2015 in het Weekblad Fiscaal recht gepubliceerd.⁹

Van 22 september tot 5 oktober 2014 verbleef prof. dr. Carmen Ruiz Hidalgo van de Universiteit Viggo (Spanje) op uitnodiging van Sigrid Hemels gedurende twee weken als visiting researcher op de sectie belastingrecht. Zij is bezig met een onderzoek naar de belastingheffing en financiering van havenbedrijven ("Tax and public price: harbour's finance"), waarbij zij o.a. de situatie in Nederland vergelijkt met de situatie in Spanje. Met hulp van Anneke Monsma, Ton Stevens en Frank Smeele kon zij haar onderzoek naar de Nederlandse situatie een goede start geven. Ton

⁹ M.P. Weterings en C.E. van der Linden, Staatssteun in en rondom zeehavens, Weekblad fiscaal recht 2015 (7082) p.165-174.

Stevens en Frank Smeele zijn naar aanleiding hiervan gevraagd om in 2015 een aantal gastcolleges over Maritime (Tax) Law te verzorgen aan de universiteit van Viggo.

Eind 2013 is duidelijk geworden dat er geen aanpassing komt van de State Aid Guidelines on Maritime Transport, maar dat de Europese Commissie wel een aantal landen individueel zal benaderen om hun wetgeving op bepaalde onderdelen aan te passen. Het is nog onduidelijk op welke onderdelen de Europese Commissie zich zal gaan richten: ook in 2014 is hier nog geen duidelijkheid gekomen. Het seminar dat was voorbereid om uitvoerig aandacht te besteden aan de nieuwe Guidelines is om voornoemde reden in 2014 niet doorgegaan en staat voor 2015 op het programma, maar dan in gewijzigde vorm.

Als uitvloeisel van een optreden op een seminar in Bergen (Noorwegen) over de toepassing van de tonnageregimes in Nederland, Denemarken, Verenigd Koninkrijk en Noorwegen op serviceschepen in 2013, is Ton Stevens op 28 januari 2014 opgetreden als evaluator voor de midterm review van een Noorse provomendus van de juridische faculteit van de Universiteit van Bergen (Tormod Torvanger, onderwerp: business within the Norwegian tonnage tax scheme).

Voor 2015 is een drietal activiteiten gepland:

- winterlezing door Ton Stevens over de verdeling van heffingsrechten onder belastingverdragen bij offshore service vessels. Dit onderwerp is bijzonder actueel omdat diverse brancheorganisaties hun zorgen hebben uitgesproken over de concurrentiepositie van de Nederlandse offshore service branche als gevolg van de invoering van o.a. het nieuwe belastingverdrag tussen Nederland en Duitsland;
- Praktijkleergang rondom de zeevarende in samenwerking met sectie arbeidsrecht (Gerdien van der Voet) en maritime law (Frank Smeele). Aanleiding is de invoering in 2013 van het nieuwe Maritime Labour Convention en aanpassing van het Nederlandse maritieme arbeidsrecht. Een dag zal gaan over loonbelasting en sociale zekerheid rondom de zeevarende. Vanuit het fiscale onderzoeksprogramma zullen Ton Stevens en Hans de Haan aan deze leergang bijdragen;
- Bovengenoemd seminar inzake de nieuwe State Aid Guidelines (afhankelijk van voortgang EU Commissie).

2 Lokale belastingheffing in de 21^e eeuw

Het onderzoek binnen dit thema wordt verzorgd door Miguel de Jonckheere, Arjen Schep, Anneke Monsma en Ferry Makkinga. De drie eerstgenoemden doen dit onderzoek vanuit het Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL: www.esbl.nl).¹⁰ Ferry Makkinga begeleidt ook studenten die scriptie-onderzoek doen op het gebied van dit thema. Sigrid Hemels is op incidentele basis bij het onderzoek binnen dit thema betrokken.

Het ESBL wordt volledig extern bekostigd door de Stichting J.H. Christiaanse, een financiering waar het onderzoeksprogramma zeer erkentelijk voor is. Lokale belastingen worden door de overheveling van taken aan lagere overheden steeds belangrijker. Momenteel doet de Nederlandse overheid een interdepartementaal onderzoek naar herziening van de grootte van het eigen belastinggebied van gemeenten. Landelijk gezien is binnen de fiscaliteit de lokale belastingheffing een onderbelicht gebied. Daarom is het uniek en van groot belang dat op de Erasmus School of Law door het ESBL juridisch onderzoek wordt gedaan naar Nederlandse en Europese

¹⁰ Het ESBL heeft ook een eigen, uitgebreid jaarverslag gemaakt, getiteld 'ESBL-Activiteitenverslag 2014'.

lokale belastingen. Dit weerspiegelt zich ook in het onderwijsprogramma van de opleiding fiscaal recht. Als enige fiscaal-juridische opleiding in Nederland omvat deze een vak heffingen lokale overheden. Dit vak wordt verzorgd door Ferry Makkinga, waardoor aansluiting met het onderzoek van het ESBL gewaarborgd is.

Het onderzoek richt zich onder meer op de fiscale bevoegdheid van de lokale wetgever (gemeente en waterschap) en de beperkingen aan die bevoegdheid door wet en jurisprudentie. De afgelopen jaren heeft het onderzoek steeds nadrukkelijker een internationale dimensie gekregen, vooral na de komst van prof. dr. M.J.M. (Miguel) de Jonckheere, tevens hoogleraar aan de Vrije Universiteit te Brussel. De medewerkers van het ESBL publiceren nadrukkelijk niet alleen in wetenschappelijke tijdschriften, maar ook in vakbladen als Belastingblad en Interlokaal, om zo de opgedane kennis ook onder lagere overheden te kunnen verspreiden. Deze valorisatie van het onderzoek is in 2014 verstrekt doordat het ESBL eens per kwartaal een 'Rotterdams Resumé' verzorgt. Dit is een internetpublicatie voor de Landelijke Vereniging van Lokale Belastingen (LVLB) waarin wordt teruggeblikt op het afgelopen kwartaal en de belangrijkste ontwikkelingen, LinkedIn-discussies en jurisprudentie van commentaar worden voorzien. Valorisatie is een belangrijke taak van het ESBL. Ook dit jaar is in opdracht onderzoek verricht. Het ESBL heeft zo een belangrijke landelijke functie als wetenschappelijk kenniscentrum op dit terrein.

2.1 Rechtsvergelijkend onderzoek naar de (grenzen van de) lokale fiscale bevoegdheid

Vanaf 2013 houdt het ESBL zich binnen het onderzoeksprogramma bezig met een door Miguel de Jonckheere geïnitieerd project dat het onderzoek naar de omvang van de lokale fiscale bevoegdheid in verschillende Europese landen combineert met een onderzoek naar regels en beginselen die in deze landen de grenzen van de lokale fiscale bevoegdheid bepalen. Het wordt afgerond met de vraag of er een relatie is tussen eventuele verschillen in de invulling van de bevoegdheidsbeperkende beginselen en de omvang van de lokale fiscale autonomie. De bedoeling van dit onderzoek is een rechtsvergelijkende analyse van de lokale fiscale autonomie, van de beginselen die de omvang van die lokale belastingbevoegdheid begrenzen, zoals gelijkheid en evenredigheid en van de eventuele relatie tussen beide. Dit fundamenteel wetenschappelijke onderzoek sluit aan bij het onderzoeksthema van het onderzoeksprogramma Fiscale autonomie en haar grenzen en bij de internationale dimensie die het onderzoeksprogramma en het ESBL beogen.

Naar aanleiding van een op 8 oktober 2013 door het ESBL georganiseerde studiedag over lokaal formeel belastingrecht in Nederland, België en Duitsland, verscheen in 2014 een ESBL-brochure waarin de sprekers van die dag hun voordrachten hebben uitgewerkt. Naast bijdragen over het Nederlandse formele belastingrecht dat geldt voor lokale overheden, bevat de bundel tevens beschrijvingen van het lokale formele belastingrecht van Duitsland door dr. S. Kempny, postdoctoral fellow bij het 'Institut für Staatsrecht' van de Universiteit van Keulen en van Vlaanderen en België, door prof. De Jonckheere.

Anneke Monsma doet binnen dit thema een rechtsvergelijkend onderzoek naar de lokale fiscale autonomie in Europees perspectief. Centraal staat de vraag hoe het algemene beginsel van behoorlijke wetgeving détournement de pouvoir in tenminste twee Europese landen in de lokale fiscaliteit worden ingevuld en getoetst door de rechter. Miguel de Jonckheere (EUR en VU Brussel) en Sigrid Hemels (EUR) zijn haar promotoren en Elaine Mak (EUR) en Mark Delanote (Universiteit Gent) hebben zitting in haar begeleidingscommissie. Parallel onderzoekt, eveneens onder begeleiding van Miguel de Jonckheere, Kristel Rossignol aan de Vrije Universiteit Brussel of het in België gehanteerde beginsel van belastingvrijdom voor overheidsgoederen ten aanzien van lokale belastingen niet vooral is ingegeven door de fiscale autonomie van de lokale overhe-

den, en dus wellicht niet of veel minder aan de orde zou zijn in een gesloten systeem. Henk van Arendonk is lid van haar doctorale begeleidingscommissie, hetgeen een aanvullende link geeft met het onderzoeksprogramma Fiscale autonomie en haar grenzen.

Tevens heeft het ESBL ook in 2014 een bijdrage geleverd aan het jaarcongres over lokale en regionale belastingen van het gelijknamige Vlaamse vakblad, dat dit jaar in Oostende plaatsvond. Het thema van die dag was: 'Vergoedende regionale en lokale heffingen'. Arjen Schep heeft die dag een lezing gegeven over de vergoedende heffingen in Nederland en een gelijknamig hoofdstuk geschreven in de bijbehorende congresbundel.¹¹ In december 2014 heeft een door het ESBL georganiseerde parallelle studiedag rond hetzelfde thema plaatsgevonden in Rotterdam, waarbij Miguel de Jonckheere de Belgische situatie schetste.

2.2 Internationale contacten

Naar aanleiding van een verzoek van een Japans contact van Sigrid Hemels, heeft het ESBL in maart en juni 2014 in samenwerking met de gemeente Rotterdam en de Waarderingskamer een Japanse delegatie ontvangen, bestaande dr. Yuka Shiba van Tokoha University en medewerkers van ontwikkelingsorganisatie JICA, in juni vergezeld door een delegatie van de Palestijnse organisatie waarvoor JICA

ontwikkelingsprojecten uitvoert op diverse terreinen, waaronder belastingheffing. Ten behoeve van het opzetten van een lokaal belastingstelsel met daarin een ozb-achtige heffing, heeft Anneke Monsma presentaties verzorgd over randvoorwaarden van een lokaal belastingstelsel, het Nederlandse WOZ-systeem en het Nederlandse systeem van lokale belastingheffing.

Sigrid Hemels heeft mede naar aanleiding hiervan op 13 november 2013 aan de Meikai University, Faculty of real estate science de lezing 'Housing taxation in the Netherlands' verzorgd voor leden van de wetenschappelijke staf van deze faculteit. De lezing was georganiseerd door prof. dr. Maekawa van deze faculteit.

Tijdens het onderzoeksbezoek dat prof. dr. Carmen Ruiz Hidalgo van de Universiteit van Vigo op uitnodiging van Sigrid Hemels aan de ESL bracht, bleken er grote raakvlakken te zijn met het onderzoeksthema van het ESBL. Anneke Monsma heeft met haar kennis uitgewisseld over de havengelden in Spanje en Nederland. Prof. Ruiz Hidalgo heeft de resultaten van haar onderzoek gepresenteerd op het 'Triptico Congreso Régimen financiero y tributario de los puertos del estado' op 10 en 11 november 2014 aan de Universiteit van Vigo. Tevens heeft dit bezoek geleid tot de publicatie van Anneke Monsma 'Local taxation in the Netherlands – an introduction', Interlo-

¹¹ A.W. Schep, 'Vergoedende heffingen van Nederlandse gemeenten', hoofdstuk 4 in het Jaarboek Lokale en Regionale belastingen 2013-2014, Vergoedende regionale en lokale heffingen, (red. M. De Jonckheere), Brugge: Die Keure 2014, p. 81-127.

kaal 2014, nr. 1, Belastingblad 2014/488. Mogelijk ander vervolg aan dit contact is het houden van een studiedag over havengelden in binnen- en buitenland in het najaar van 2015. Hiermee is derhalve ook een link gelegd met het thema Maritime and Transport Tax law.

2.3 Kostenverhaal van voorzieningen en activiteiten binnen een bepaald gebied van een gemeente: valorisatie promotie-onderzoek

De promotie van Arjen Schep in 2012¹², heeft ook dit jaar geleid tot nieuwe onderzoeksaanvragen, publicaties en optredens op expert-meetings, studiedagen en congressen. Vooral de introductie van de Wet op de bedrijveninvesteringszones per 1 januari 2015 heeft geleid tot diverse lezingen.¹³ Ook is in 2014 een onderzoeksrapport verschenen dat Arjen namens het ESBL schreef in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.¹⁴ In dat onderzoeksrapport is geïnventariseerd welke mogelijkheden er bestaan en eventueel kunnen worden gecreëerd om lokale overheden in staat te stellen onder de nieuwe Omgevingswet kosten te verhalen.

2.4 Valorisatie door handboeken, fiscale encyclopedieën en annotaties

Door werkzaamheden als redacteur en auteur voor diverse tijdschriften, handboeken en fiscale encyclopedieën wordt de wetenschappelijke kennis over lokale belastingen zichtbaar gemaakt en verspreid binnen het vakgebied (valorisatie gericht op professionals). Daarbij wordt getracht niet alleen encyclopedische kennis te verspreiden (zoals in de Vakstudie en in de NDFR), maar de kennis ook te vertalen naar de praktijk door middel van de annotaties en schriftelijke bijdragen in vaktijdschriften als Belastingblad en Lokale en Regionale Belastingen (Vlaams vakblad) en in het handboek lokale belastingen in de 'Wegwijs'-serie. Ferry Makkinga is vaste annotator voor Belastingblad en Vakstudie-Nieuws en bewerkster van Fiscale Encyclopedie "De Vakstudie". Ferry is mede-auteur van het handboek 'Compendium Gemeentelijke belastingen en de Wet WOZ' en 'Wegwijs in de gemeentelijke belastingheffing en de Wet WOZ'. Miguel de Jonckheere is redacteur, auteur en annotator voor het Vlaamse tijdschrift Lokale en Regionale Belastingen (LRB). Arjen Schep is vaste annotator voor Vakstudie-Nieuws, vaste medewerker (annotator) van Belastingblad en bewerkster van Fiscale Encyclopedie "De Vakstudie". Anneke Monsma is bewerkster van de online fiscale encyclopedie NDFR. Behalve hun vaste medewerkerschapen verzorgen de auteurs op aanvraag ook annotaties in andere vaktijdschriften.

2.5 Valorisatie door studiedagen, voordrachten en kennisoverdracht

Het ESBL doet niet alleen wetenschappelijk onderzoek, maar wil de kennis over lokale belastingen ook uitdragen en delen met zowel actoren binnen het eigen vakgebied als met het maatschappelijk veld. Op 2 december 2014 organiseerde het ESBL een studiedag over vergoedende heffingen. Deze studiedag vormde tevens het afscheidssymposium van Miguel de Jonckheere als bijzonder hoogleraar Heffingen van Lokale Overheden. Onder leiding van dagvoorzitter Henk van Arendonk is een dagvullend programma georganiseerd over gemeentelijke retributies en bestemmingsheffingen. In de ochtend is Hans van Leijenhorst, raadsheer bij Hof Den Haag, ingegaan op het historische en

¹² A.W. Schep, Naar evenwichtig bijzonder kostenverhaal door gemeenten, (diss.), Eburon: Delft 2012.

¹³ Zo trad Arjen op 12 juni als spreker op tijdens een expert meeting over de Wet BIZ voor de gemeente Rotterdam, op 9 oktober tijdens het jaarcongres van de LVLB in Utrecht en op 8 december tijdens het jaarcongres van het BIZ-Platform.

¹⁴ A.W. Schep, 'Bekostiging van maatregelen uit programma's op grond van de Omgevingswet', Onderzoeksrapport van het ESBL, geschreven in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, gepubliceerd op: <https://omgevingswet.pleio.nl>.

theoretische onderscheid tussen belastingen, bestemmingsheffingen en retributies. Vervolgens is Arjen Schep ingegaan op nieuwe initiatieven en kostenverhaalsinstrumenten. Het laatste ochtendonderdeel is verzorgd door de afscheid nemende Miguel de Jonckheere, die de Vlaamse theorie en praktijk van de vergoedende heffingen heeft gepresenteerd. Na de lunch is de praktijk van de retributies en bestemmingsheffingen aan bod gekomen. Edwin Borghols van belastingadvieskantoor Van den Bosch & Partners is ingegaan op de kostentorekening door gemeenten. Sjoerd Bosma, zelfstandig belastingadviseur, heeft de bewijspositie van de belastingplichtige inzichtelijk gemaakt bij procedures over vergoedende heffingen.

Op 18 februari 2014 organiseerde het ESBL in samenwerking met de Landelijke Vereniging voor Lokale Belastingen, Gemeentebelastingen Drechtsteden (GBD) en Serious Ambtenaar een studiemiddag over aspecten van omzetbelasting en vennootschapsbelasting bij de waardering van onroerende zaken in het kader van de Wet WOZ. Zo kan de hoogte van de WOZ-waarde van belang zijn voor het fiscaal afschrijven op vastgoed en moet, afhankelijk van omstandigheden, de WOZ-waarde inclusief of exclusief BTW worden bepaald. In de uitvoeringspraktijk blijken dit

ingewikkelde vraagstukken. Deze problematiek werd besproken tijdens een interactieve studiemiddag. Vooraf konden de deelnemers vragen insturen. Tijdens deze studiemiddag werden btw-, WOZ- en vennootschapsbelastingaspecten van vastgoed besproken door resp. prof. dr. René Van der Paardt (hoogleraar verbruiksbelastingen EUR, belastingadviseur Loyens & Loeff N.V.), mr. Jan Gieskes (Secretaris Waarderingskamer) mr. Joop Kluft MRE (Belastingadviseur PwC, kerndocent TiasNimbas Universiteit Tilburg). Anneke Monsma heeft de studiemiddag voorgezeten.

3 Fiscale autonomie en kunst, cultuur en goede doelen

Met het thema Fiscale autonomie en haar grenzen in relatie tot kunst, cultuur en goede doelen, daaronder begrepen het mecenaat wordt binnen het onderzoeksprogramma onderzoek gedaan dat uniek is in Nederland. Dit thema is niet alleen wetenschappelijk relevant, maar staat ook maatschappelijk zeer in de belangstelling. Binnen dit thema wordt dan ook nadrukkelijk aan valorisatie gedaan, bijvoorbeeld door mee te werken aan perspublicaties, door bijdragen te leveren aan het debat over regelgeving en door het geven van lezingen voor een breed publiek. Ook wordt in dit thema veel samengewerkt met onderzoekers uit andere disciplines en andere landen. Bovendien zijn er ook afgelopen jaar weer verschillende scripties begeleid met een onderwerp dat binnen dit onderzoeksthema past en zijn studenten van andere universiteiten onder meer bij Sigrid Hemels langs geweest in verband met hun onderzoek. Sigrid Hemels, Dick Moleenaar, Renate Buijze, Najat Idrissi en Mitra Tydeman houden zich met dit thema bezig.

3.1 *Fiscale aspecten van fondsenwerving en filantropie: internationaal*

Een belangrijk deelgebied van dit thema is de fiscale aspecten van fondsenwerving en filantropie. Dit thema leent zich uitstekend voor internationaal onderzoek.

Sigrid Hemels en Renate Buijze hebben in 2014 samen met Christoph Engel (hoogleraar Max Planck Institute for Collective Goods, Bonn en aan de ESL in het programma BACT) aan een onderzoek naar de bereidheid om schenkingen aan goede doelen te verzekeren om een fiscaal voordeel veilig te stellen en de effectiviteit van de schenking te verzekeren. Dit onderzoek bouwt op een voor de fiscaliteit vrij onbekende onderzoeksmethode: het experiment. De drie onderzoekers brengen ieder hun specifieke expertise in, waardoor het een echt samenwerkingsproject is. Het doen van een experiment vergt veel voorbereidingstijd, zeker daar de ESL niet over een eigen laboratorium beschikt. In 2014 is gewerkt aan een duidelijke onderzoeksopzet, hebben Christoph Engel en Renate Buijze de opzet gepresenteerd bij een onderzoeksseminar van het Max Planck Institute for Collective Goods in Bonn, heeft Renate contacten gelegd bij het laboratorium van de ESE, zijn de vragenlijsten gemaakt en in Bonn geprogrammeerd en is dit getest in het lab van de Erasmus School of Economics. Nu alle voorbereidingen zijn afgerond, kan het experiment in 2015 plaatsvinden. Omdat een experiment anders dan regulier literatuuronderzoek grote additionele kosten met zich brengt (ondermeer voor de huur van het laboratorium en het belonen van de deelnemers aan het experiment) is een subsidie aangevraagd. Deze aanvraag is gehonoreerd: de ESL heeft voor dit project een subsidie in het kader van 'Erasmus Frontier Research' verstrekt.

Op 23 en 24 september hebben Sigrid en Renate een bijdrage geleverd aan de mini-conferentie 'The State of the Art of Financing the Arts: Philanthropy versus Government Grants'. Deze vond plaats op het Copenhagen Business School (CBS) Center for Civil Society Studies. Sigrid en

Renate gaven de presentatie 'Cross border charitable giving: tax barriers and how to overcome those barriers'. Deelnemers kwamen van diverse universiteiten en uit verschillende sociale wetenschappen: de CBS (Denemarken), de Universität Heidelberg (Duitsland), de University of Sheffield (Verenigd Koninkrijk) en de École des Hautes Études commerciales Montreal, een Canadese universiteit. Daarnaast waren er ook deelnemers van een aantal Deense goede doelen. De verblijfkosten werden gesponsord door

het Deense Tuborgfondet, voor de reiskosten kregen Renate en Sigrid een subsidie van de Stichting Europese Fiscale Studies. Met de aanwezige hoogleraren is tijdens deze bijeenkomst tevens tot de oprichting van het International Research Network on Arts Philanthropy besloten. Sigrid en Renate hebben in dat kader tevens een bijdrage geleverd aan het funding bid dat Marta Herrero (Sheffield University) heeft ingediend bij de Leverhulme Trust in het kader van hun programma dat een driejarige subsidie geeft aan netwerken bestaande uit internationale wetenschappers en/of culturele instellingen om actuele onderwerpen te bespreken op een specifiek gebied. In dit kader heeft Marta Herrero in juni de ESL bezocht. In september is besloten om het netwerk op te richten, ongeacht of de Leverhulme Trust dit financiert.

Het thema van dit netwerk sluit perfect aan bij het door Sigrid Hemels geïnitieerde en door de ESL gefinancierde promotie-onderzoek van Renate Buijze 'tax barriers for cross border charitable giving to cultural institutions'. Zij analyseert de verschillende manieren waarop donateurs gebruik kunnen maken van belastingvoordelen, wanneer zij doneren aan een culturele instelling in het buitenland. Het fiscale beleid van een land speelt hierin de hoofdrol, maar ook bilaterale

en multilaterale overeenkomsten tussen landen en particuliere initiatieven oefenen hier invloed op uit. Het spanningsveld tussen de fiscale autonomie van een land en de invloed van derden hierop staat centraal in het onderzoek. Hiermee sluit het onderzoek goed aan bij het onderzoeksprogramma 'Fiscale autonomie en haar grenzen'. Het onderzoek is bovendien interdisciplinair, omdat het zowel gebruik maakt van inzichten uit de fiscale wetenschap als uit de culturele economie. Bovendien wijkt de onderzoeksmethode af van het reguliere fiscaal-rechtelijke onderzoek: behalve literatuuronderzoek is ook empirisch onderzoek, met o.a. interviews, een belangrijke bouwsteen van het onderzoek. Tijdens de interviews met fondsenwerfers en zakelijk leiders van culturele organisaties bleek dat de culturele sector verlegen zit om oplossingen die de fiscale barrières voor grensoverschrijdende donaties wegnemen. Renate was in 2014 zeer succesvol met haar paper- en poster-proposals om haar onderzoek internationaal te presenteren. Zij heeft in 2014 haar onderzoek gepresenteerd op het congres van de Association of Cultural Economics International (ACEI) in Montreal, de International Conference on Cultural Policy Research in Hildesheim, het European Tax Law Professors (EATLP) Congres in Istanbul. Bovendien was ze geselecteerd en ontving ze een beurs voor de Young Researchers' Workshop van de ACEI die onder meer werd geleid door de eminente hoogleraar David Throsby. Zij werd eveneens geselecteerd voor de Doctoral Meeting van de International Bureau of Fiscal Documentation in Amsterdam, waar ze haar onderzoek eveneens heeft gepresenteerd aan een publiek van fiscalisten. Daarnaast presenteerde ze haar onderzoek tijdens de jaarlijkse posterpresentatie van de ESL, de ESL PhD lunch lecture en bij het Cultural Economics seminar van Arjo Klamer (Erasmus School of History Culture and Communication), waar ze ook op reguliere basis aan deelneemt.

Sigrig Hemels publiceerde binnen dit kader in 2014 een artikel over de European Foundation in een Portugees tijdschrift¹⁵ en verzorgde tijdens een conferentie op de Tokoha University (Japan) de lezing 'How tax legislation can support private patronage of the arts and cultural heritage'.

3.2 Fiscale aspecten van fondsenwerving en filantropie: nationaal

In de nationale component van het onderzoek naar fiscale aspecten van fondsenwerving en filantropie speelt naast het nationaal gepubliceerde wetenschappelijk onderzoek¹⁶ valorisatie een grote rol: dit onderzoek raakt direct de Nederlandse samenleving en de door het kabinet gewenste participatiemaatschappij. De valorisatie vindt plaats op verschillende wijzen. Valorisatie richting juridische professionals (fiscalisten en notarissen) vindt plaats via vakpublicaties,¹⁷

¹⁵ Hemels, S.J.C., 'The European Foundation Proposal analysed from a tax point of view', *Revista de finanças públicas e direito fiscal*, volume 6, nummer 3, 2014, p. 253-288.

¹⁶ Hemels, S.J.C. (2014). *Periodieke giften: een tweeluik, Deel I, Oorsprong en weerslag in de Wet IB 2001*. Weekblad Fiscaal Recht, 2014 (7062), 1060-1066 en Hemels, S.J.C. (2014). *Periodieke giften: een tweeluik, Deel II, Loskomen van de historie*. Weekblad Fiscaal Recht, 2014 (7063), 1092-1099.

¹⁷ Bijvoorbeeld Hemels, S.J.C., 'Wijzigingen voor ANBI's per 1 januari 2014', *Fiscale Berichten voor het Notariaat (FBN)* november 2013, artikelnummer 58, p. 3-9, Hemels, S.J.C. (2014, Januari 09). *Geen rust aan het anifront in 2014*. Taxence nieuwsbrief en haar commentaar in de NDFR bij artikel 5b AWR (definitie

annotaties bij jurisprudentie over algemeen nut beogende instellingen (anbi's)¹⁸ en lezingen voor professionals.¹⁹ Valoriseren richting een niet juridisch publiek: goede doelen en hun medewerkers, vrijwilligers en gevers en het brede publiek in het algemeen vindt plaats via lezingen,²⁰ populariserende publicaties²¹ en het verlenen van medewerking aan perspublicaties.²² Door anderen wordt weer naar deze publicaties verwezen, waardoor deze een ruimer valorisatiebereik krijgen.²³ Ook vindt valorisatie in eigen huis plaats: Sigrid Hemels heeft zowel aan de facultaire als universitaire brochures waarmee donaties worden geworven een bijdrage geleverd. Ook hebben Sigrid Hemels en Dick Molenaar zich in 2014 weer in het beleidsmatige debat over filantropie gemengd. Zij hebben op 8 mei 2014 samen met Alexander Rinnooy Kan (UvA), Herman van Kesteren (UvT) en Anita Nijboer (PwC) met een aantal ambtenaren van het Ministerie van Financiën gesproken over fiscale knelpunten voor culturele instellingen en hebben zij een bijdrage geleverd aan het commentaar van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs op een concept-besluit over de giftenaftrek. Ook nam Sigrid Hemels op 16 juli en 24 september 2014 deel aan door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) georganiseerde discussiesessies over de toekomst van toezicht op filantropie'. Het CBF heeft op 11 november 2014 aan staatssecretaris Teeven een rapport over toezicht op filantropie aangeboden.²⁴

Op wetenschappelijk gebied zijn er binnen dit thema ook veel contacten. Sigrid Hemels is lid van de begeleidingscommissie van het tweejaarlijkse onderzoek Geven in Nederland van de werkgroep filantropie van de Vrije Universiteit Amsterdam²⁵ en lid van de adviesgroep Cultuur Index

anbi), 6.32-6.39a IB (giftenaftrek) en 6 (vrijstelling), 9(1)(h) en 9a (aftrek vrijwilligers en fondsenwerving) en 16 Vpb (giftenaftrek).

¹⁸ Dick Molenaar schreef in 2014 tien annotaties bij anbi-jurisprudentie in het NTFR, Sigrid Hemels schreef er een.

¹⁹ Bijvoorbeeld Hemels, S.J.C. (2014, juni 17). Fiscale actualiteiten en onduidelijkheden mbt goede doelen. PwC Amsterdam, Genootschap van Estate Planners en Hemels, S.J.C. (2014, juni 19). Actualiteiten algemeen nut beogende instellingen. Hilversum (on line), Tax Talks.

²⁰ Hemels, S.J.C. (2014, december 09). Mecenaat mede mogelijk gemaakt door de fiscus. NRC Café Amsterdam, De Kunst van het geven. College over modern mecenaat, Hemels, S.J.C. (2014, oktober 25), Hemels, S.J.C. (2014, april 24). Politici: bescherm de filantropische sector, maar durf haar ook los te laten! Vrije Universiteit Amsterdam, Presentatie van het Manifest 'Er waart een golf van idealisme door Nederland' op de Dag van de Filantropie en ANBI-status: actuele ontwikkelingen en aandachtspunten (drie gesprekstafels). Centraal Museum Utrecht, MyWorld Event 2014.

²¹ Sigrid Hemels, Politiek moet filantropische sector beschermen en loslaten, Sociale Vraagstukken 24 april 2014.

²² Sigrid Hemels: Quotes in Irene van de Berg 'Gul geven heeft ook voor de schenker zelf de nodige voordelen' op 1 maart 2014 gepubliceerd in diverse regionale Wegener dagbladen, o.a. De Gelderlander, De Stentor en BN De Stem. Interview in 'De Kennis van Nu' over het manifest "Er waart een golf van idealisme door Nederland", NTR, Radio 5, 24 april 2014, Quote in K. Broekhuizen 'Aanval op giftenaftrek ligt gevoelig bij vrijgevege organisaties' het Financieele Dagblad 28 april 2014, Quotes in Wiebe de Graaf, 'GeefGratis wint anbislag van fiscus' Vakblad Fondsenwerving, jaargang 16, nr. 9, 2015, p. 5-10.

²³ Zie bijvoorbeeld Ferdinand Grapperhaus die in zijn column in het Financieel Dagblad van 19 april 2014 verwees naar een publicatie van Sigrid Hemels over de giftenaftrek en de verwijzingen op websites als <http://www.filanthropium.nl/> en <http://anbi.nl/>.

²⁴ http://www.cbf.nl//Uploaded_files/Zelf/cbf-rapport-toezicht-toekomst-filantropie-2014.pdf.

²⁵ <http://www.fsw.vu.nl/nl/wetenschappelijke-afdelingen/filantropische-studies/onderzoek/geven-in-nederland/index.asp>.

Nederland, een initiatief van de Boekmanstichting en het Sociaal en Cultureel Planbureau.²⁶ Zij heeft ook contact met Renee Steenberghe die aan de Universiteit Utrecht sinds 2014 het fellowship Mecenaatsstudies vervult. Tevens is ze verbonden met het Erasmus Centre for Strategic Philanthropy (ECSP), een samenwerkingsverband van de ESE en de RSM. Lucas Meijs van het ECSP is ook lid van de doctoraatscommissie van Renate Buijze. Sigrid Hemels, Dick Molenaar en Renate Buijze zijn tevens toezichthouder/bestuurder bij diverse culturele instellingen, waardoor ze ook praktijkervaring hebben met de effecten van fiscale regelgeving op deze sector en de wijze waarop de sector daar mee om gaat.²⁷

Binnen dit thema doen ook twee buitenpromovendi promotieonderzoek. Najat Idrissi onderzoekt de btw-aspecten van goede doelen. Zij was toegelaten tot de posterpresentatie van de EATLP in Istanbul in mei 2014 en heeft daar haar onderzoek heeft gepresenteerd en diverse nieuwe contacten opgedaan. Mytra Tydeman richt zich op de fiscale behandeling van religieuze en levensbeschouwelijke organisaties. Bovendien heeft ook een student onder begeleiding van Sigrid Hemels in 2014 zijn scriptie binnen dit thema in een wetenschappelijke publicatie weten om te zetten: G.P. Stanco, Ruim vijftien jaar kwijtschelding van successierechten met kunst; een evaluatie, Weekblad fiscaal recht 2014/7077, p. 1604-1614. Dit artikel bevat informatie die nog niet eerder openbaar bekend was en die door deze student boven tafel is gehaald. Sigrid Hemels heeft ook in een kranteninterview naar dit onderzoek verwezen, in dat artikel heeft de journalist ook gebruik gemaakt van de door Giancarlo Stanco gevonden informatie.²⁸

3.3 Fiscale positie van artiesten

Dick Molenaar wordt internationaal beschouwd als dé deskundige op het gebied van de fiscale positie van artiesten en sporters. Internationale belastingheffing van artiesten en sporters zorgt voor problemen, zoals (gedeeltelijke) dubbele belastingheffing en hoge administratieve lasten. In 2014 bevatte de Update van het OESO Modelverdrag veel wijzigingen in het commentaar op art. 17 van dat modelverdrag, waarover Dick Molenaar in 2014 diverse artikelen heeft gepubliceerd.²⁹ Tevens heeft hij over dit onderwerp gesproken op internationale conferenties in Lon-

²⁶ <http://www.boekman.nl/cultuurindex>.

²⁷ Sigrid Hemels is lid van de Raad van Toezicht van het Prins Bernard Cultuurfonds en het Amsterdam Museum en lid van de Raad van Adviseurs van de Vereniging Rembrandt. Dick Molenaar is lid van de Raad van Toezicht van de Stichting Melkweg te Amsterdam, de Rotterdamse Schouwburg en Stichting Acteurscollectief Wunderbaum en de Stichting Architectuur Instituut Rotterdam en bestuurslid van de Stichting Art Rock Rotterdam, Stichting Carver in Amsterdam, Stichting Domestica in Rotterdam, Stichting Echt Lachen in Rotterdam, Stichting Letteren en Samenleving Rotterdam en Stichting Motel Mozaïque Rotterdam. Renate Buijze is penningmeester bij de Stichting Rotterdamse Orgeldagen. Renate Buijze en Sigrid Hemels zijn tevens lid van het Boijmans Genootschap van Boijmans van Beuningen, een denktank van juristen en fiscalisten ten behoeve van het museum.

²⁸ M. Kruijt, 'Leuker kunnen we 't wel maken', de Volkskrant 25 juli 2014.

²⁹ Molenaar, D. (2014). Foreign tax credit or tax exemption for Dutch kick boxer. Global Sports Law and Taxation Reports, 9-2014 (3), 30-32, Molenaar, D. (2014). Kansen voor Nederlandse artiesten en sporters met 2014 Update OESO-Modelverdrag. Weekblad Fiscaal Recht, 143 (7070), 1344-1351 en Molenaar, D. (2014). Nederland benadeelt nog steeds zijn eigen artiesten en sporters. Weekblad Fiscaal Recht, 143 (7069), 1308-1314.

den, Brussel, Berlijn, Sofia en Lyon.³⁰Dick is in Nederland, België, Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk met belangenorganisaties in gesprek om hun overheid er toe te brengen de mogelijkheden uit het nieuwe commentaar op art. 17 OESO MV te gaan gebruiken in hun verdragsonderhandelingen.

Tevens is Dick de mede-initiatiefnemer van de International Tax Entertainment Group (ITEG), waarin specialisten inzake de belastingheffing van artiesten en sporters uit verschillende landen zitting hebben, die zowel wetenschappelijk onderzoek doen als in de praktijk met deze beroepsgroepen werkzaam zijn. De groep had een eerste bijeenkomst op 26 en 27 november 2014 in Milaan en bestaat bij aanvang uit leden uit Italië, Polen, Duitsland, België, Verenigd Koninkrijk, Nederland, Frankrijk, Spanje en Portugal.

³⁰ Molenaar, D. (2014, februari 12). International Tax for Entertainers & Sport Stars: what lies ahead? Londen, IBC Global Conferences; Molenaar, D. (2014, juni 19). Artists' Mobility, taxation and social security, Brussel, DG Culture Europese Commissie; Molenaar, D. (2014, juli 18). Music and Taxation, Verbier, Universiteiten van Lausanne en Piacenza; Molenaar, D. (2014, september 11); TAXATION AND MOBILITY. Berlin, FEVIS Conference; Molenaar, D. (2014, oktober 17), Foreign Artist Taxation, Sofia, IETM annual meeting; en Molenaar, D. (2014, november 28), New Options for Artist Taxation, Lyon, Pearle annual meeting.

3. DE MENSEN

Aan het onderzoeksprogramma Fiscale autonomie en haar grenzen nemen per 31 december 2014 13 onderzoekers deel die met een onderzoeksaanstelling verbonden zijn aan de sectie belastingrecht (4,03 onderzoeksfte). Deze getallen geven echter een onvolledig beeld van de omvang van het onderzoeksprogramma. Naast de onderzoekers met een onderzoeksaanstelling is in het programma ook een belangrijke rol weggelegd voor niet door de faculteit gefinancierd onderzoek. Bijzonder hoogleraren met een nulaanstelling, buitenpromovendi, gastonderzoekers en (gast)docenten met alleen een onderwijsaanstelling nemen eveneens deel aan het onderzoeksprogramma en leveren daar een belangrijke bijdrage aan. In totaal verrichtten in 2014 37 personen op enig moment activiteiten binnen het onderzoeksprogramma. Binnen meestal kleine aanstellingen, of zelfs zonder dat sprake is van formele onderzoekstaken, wordt met veel enthousiasme aan het onderzoek gewerkt.

3.1 Deelnemers vanuit de sectie belastingrecht

De volgende personen zijn in 2014 vanuit de sectie belastingrecht verbonden aan het onderzoeksprogramma met het navolgend aantal onderzoeksfte's (fte's gebaseerd op berekening voor de procedure Sanderskwalificatie voor het jaar 2014, bij indiensttreding gedurende het jaar is het aantal fte berekend op een gemiddelde inzet over het hele jaar):

- prof.mr.dr.s. H.P.A.M. van Arendonk (emeritus) p.m.
- mr. A.J.M Arends (onderwijsaanst.) p.m.
- prof. dr. G.J.M.E. de Bont 0,08
- dr. E. Boomsluiters (bachelorcoördinator) p.m.

- drs. T. Braakman (onderwijsaanst.)	p.m.
- R. Buijze MA	0,75
- drs. B.W.A.M. Damsma (gastonderzoeker)	p.m.
- mr. U. Dorlig daarvoor buitenpromovenda)	0,19 (vanaf 1 september 2014,
- mr. M. Evers (gastonderzoeker)	p.m.
- prof. dr. M.W.C. Feteris (0-aanstelling)	p.m.
- mr. dr. G.K. Fibbe (gastonderzoeker)	p.m.
- mr. W.S. Gonzalez-Fung (buitenpromovenda)	p.m.
- prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf	0,16
- mr. J. de Haan (onderwijs)	p.m.
- prof. dr. S.J.C. Hemels	0,24
- N. Idrissi LLM (buitenpromovenda)	p.m.
- prof. dr. M.J.M. de Jonckheere (bijz. hoogleraar)	p.m.
- drs. B.J. Kiekebeld (gastonderzoeker)	p.m.
- prof. dr. H.A. Kogels (emeritus)	p.m.
- prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok (nulaanstelling)	p.m.
- mr. F.J.H.L. Makkinga (onderwijsaanst.)	p.m.
- dr. D. Molenaar (gastonderzoeker)	p.m.
- mr. A.P. Monsma	0,60 (vergoed door ESBL)
- S. Murillo Lopez LLM (buitenpromovenda)	p.m.
- mr. L.E.C. Neve (buitenpromovendus)	p.m.
- mr. dr. E. Nijkeuter	0,08
- mr. dr. M.E. Oenema (gastonderzoeker)	p.m.
- mr. E. Ros	0,40
- mr. A.W. Schep	0,90 (vergoed door ESBL)
- M.L. Schippers LL.M	0,10 (vanaf 1 september 2014)
- mr. R. Snoeij (buitenpromovendus)	p.m.
- prof. dr. J.C.M. van Sonderen	0,16
- prof. dr. A.J.A. Stevens	0,12
- A. Tanouti LL.M (buitenpromovendus)	p.m.

- mr. W. Verstijnen (onderwijs) p.m.
- mr. M.F. de Wilde 0,16
- prof. mr. W. de Wit (bijzonder hoogleraar) p.m. (nulaanstelling)

3.2 Buitenpromovendi

Aan het onderzoeksprogramma zijn 14 buitenpromovendi verbonden. Zij maken integraal deel uit van het in het kader van het onderzoeksprogramma georganiseerde promovendi-overleg en onderzoeksbijeenkomsten en worden op die wijze actief betrokken bij de activiteiten binnen het onderzoeksprogramma.

- mr. L. Wijsman (gestart in 2005) (promotor prof. dr. M.W.C. Feteris)
- mr. J.A. Kok (gestart in 2008) (promotor prof. dr. H.A. Kogels)
- mr. A.M.P. Van Velzen (gestart in 2008) (promotor prof. dr. A.J.A. Stevens)
- mr. A. Bosman (gestart in 2008) (promotor prof. dr. A.J.A. Stevens en prof. dr F.P.G. Pötgens)
- mr. E.A.M. Huiskers-Stoop (gestart in 2010) (promotor prof. dr. J.C.M. van Sonderen en prof. dr. P.A.M. Diekman)
- mr. R. Snoeij (gestart in 2010) (promotor prof.dr. A.J.A. Stevens)
- mr. M. Koomen (gestart in 2010) (promotor prof. dr. S.J.C. Hemels)
- mr. A. van Vugt (gestart in 2011) (promotor prof. dr. A.J.A. Stevens)
- mr. N. Idrissi (gestart in 2012) (promotor prof. dr. S.J.C. Hemels en prof. dr. R.N.G. van der Paardt)
- mr. W.S. Gonzalez-Fung (gestart in 2013) (promotor prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf)
- mr. L. Neve (gestart in 2013) (promotor prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf en prof. mr. R.J.G.M. Widdershoven)
- S. Murillo Lopez LLM (gestart in 2013) (promotor prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf)
- A. Tanouti LL.M., (gestart in 2014) (promotor prof. mr. dr. W. de Wit en prof.dr. R.G.N. van der Paardt)
- M. Tydeman-Yousef, (gestart in 2014) (promotor prof. dr. S.J.C. Hemels)
- mr. A.A.C. (Arnaud) Bruijns, (gestart in 2014) (promotor prof. dr. G.J.M.E. de Bont)

3.3 Promotie-onderzoeken in uitvoering

In 2014 waren 20 promovendi bezig met een onderzoek binnen het onderzoeksprogramma. Onderstaand een overzicht van alle promotie-onderzoeken in uitvoering per 31 december 2014:

- Buijze, R., Donations to the Arts in the Era of Globalization: the role of Tax Incentives for International Charitable Fundraising for the Arts (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof. dr. S.J.C. Hemels

- Bosman, A., Art. 21 OESO-modelverdrag (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit/Vrije Universiteit Amsterdam, Prom./coprom.: prof.dr. A.J.A. Stevens en prof. dr F. P.G. Pötgens
- Dorlig, U., Influence of international tax policies developed by international organisations on the tax autonomy of the former communist countries (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf
- Gonzalez-Fung, W.S. International Policy and Fiscal Autonomy (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf
- Murillo Lopez, S LLM Impact of international Policy on Tax Autonomy of Developing Countries. (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof.mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf
- Huiskers-Stoop, E.A.M., Zelfregulering in de Nederlandse belastingheffing: de overgang naar horizontaal toezicht (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof.dr. P.A.M. Diekman & prof.dr. J.C.M. van Sonderen
- Idrissi, N. , BTW en goede doelen (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof. dr. S.J.C. Hemels en prof. dr. R.N.G. van der Paardt
- Kok, J., MKB en zetelverplaatsing (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof.dr. H.A. Kogels
- Koomen, M., Transfer pricing of intangibles and CCCTB (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof. dr. S.J.C. Hemels & drs. B.W.A.M. Damsma
- Monsma, A.P., De beperking van de lokale fiscale regelgevende bevoegdheid door het beginsel van détournement de pouvoir, (promotie-onderzoek in uitvoering) Erasmus Universiteit, Prom./Coprom.: prof. dr. M.J.M. De Jonckheere en prof. dr. S.J.C. Hemels.
- Neve, L., Reporting or withholding. Where are we with automatic exchange of information? (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf en prof. mr. R.J.G.M. Widdershoven)
- Ros, E.W. , Burgerschap van de Unie en fiscaliteit. Onderzoek naar invloed uitleg HvJ van vrij verkeersbepalingen, gekoppeld aan burgerschap van de Unie, op fiscaliteit, (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof.dr. H.P.A.M. van Arendonk
- Schippers, M.L., Customs Valuation, (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof.mr.dr. W. de Wit
- Snoeij, R., (international) Tax law aspects of sovereign wealth funds (SWF's) (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof.dr. A.J.A. Stevens
- Tanouti, A., De samenloop van het douanerecht met de btw en de accijns bij in- en uitvoer, (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof.mr.dr. W. de Wit en prof.dr. R.G.N. van der Paardt
- Tydeman-Yousef, M., Fiscale aspecten van religie en levensbeschouwing, een nationaal en rechtvergelijkend onderzoek, (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof.dr. S.J.C. Hemels
- Velzen, A.M.P. van, Belastingheffing van internationale ambtenaren (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof.dr. A.J.A. Stevens

- Vugt, A. van, De verrekeningsmethode, Prom./coprom.: prof.dr. A.J.A. Stevens
- Wijsman, L., Nemo tenetur in belastingzaken (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof.dr. M.W.C. Feteris
- Wilde, M.F de, Allocation of tax in a globalizing economy (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof.dr. A.J.A. Stevens

4. GEORGANISEERDE SEMINARS EN BIJENKOMSTEN

Binnen het onderzoeksprogramma zijn in 2014 diverse seminars georganiseerd onder de vlag van de Stichting Europese Fiscale Studies. Tevens zijn er gezamenlijke onderzoeksbijeenkomsten georganiseerd: met de criminologen van het programma Monitoring Safety and Security en met de fiscaal economen van de ESE. Tevens heeft er een promovendibijeenkomst alleen voor de aan het onderzoeksprogramma verbonden promovendi plaatsgevonden. Ook het ESBL heeft diverse bijeenkomsten georganiseerd in 2014, deze zijn in paragraaf 2.5 besproken.

4.1 Seminars en andere activiteiten in het kader van de Europese Fiscale Studies

Sinds de jaren '90 werken onderzoekers uit het programma met de onderzoekers van het aan de ESE verbonden Fiscaal Economisch Instituut (FEI) samen in de Stichting Europese Fiscale Studies (EFS). Diverse onderzoekers van het programma zijn bij de stichting betrokken. EFS heeft tot doel wetenschappelijk postmasteronderwijs en onderzoek op het terrein van het Europese belastingrecht te bevorderen. De aan ESL en ESE verbonden fiscale hoogleraren zijn in 2014 in EFS verband een aantal maal bij elkaar gekomen. Het dagelijks bestuur is in handen van Arnaud de Graaf (voorzitter, ESL) en prof. dr. Peter Kavelaars (secretaris-penningmeester, ESE). In 2014 heeft de EFS haar website vernieuwd.³¹

De EFS richt zich op onderwijs en onderzoek op het gebied van Europees en internationaal belastingrecht. De EFS heeft in 2014 een aantal subsidies verstrekt aan onderzoekers uit het programma om hun onderzoek in het buitenland te presenteren. Het betrof de reis- en verblijfskosten van Renate Buijze en Najat Idrissi vanwege hun posterpresentatie tijdens het EATLP congres in mei 2014 in Istanbul en de reiskosten van Renate Buijze en Sigrid Hemels vanwege hun bijdrage aan de mini-conferentie in september 2014 op de Copenhagen Business School. Het onderzoeksprogramma is de EFS zeer erkentelijk voor het mogelijk maken van dergelijke internationale uitwisselingen van kennis. Ook heeft de EFS in 2014 twee binnen het onderzoeksprogramma passende seminars georganiseerd. Deze seminars hadden een hoge opkomst zowel uit de wetenschap als uit de fiscale praktijk.³²

Op 28 januari 2014 is een seminar georganiseerd, waarin de thema's 'verbondenheid in het douanerecht' en 'BTW pro rata problematiek' centraal stonden.³³ René van der Paardt (ESE en Loyens & Loeff NV) trad op als dagvoorzitter. Als gastspreker richtte Gooike van Slooten (belastingadviseur Baker & McKenzie) zich op het onderwerp 'verbondenheid in het douanerecht', met onder andere aandacht voor de subthema's familie, zeggenschap en controle. Marie Fournier (Universities of Paris II-Assas and Paris IX Dauphine en CMS Bureau Francis Lefebvre, Paris) ging in op 'EU court case le crédit Lyonnais'. Als laatste gastspreker besprak Huub Stringer (ABN AMRO Bank N.V. en European Banking Federation) de thematiek omtrent de pro rata systematiek van banken in Nederland.³⁴

Seminar
Ter gelegenheid van de afsluiting van de Post-Masters Indirecte Belastingen en Douane organiseert de Stichting Europese Fiscale Studies op **donderdag 28 januari 2014** een seminar met de onderwerpen:

- **Verbondenheid in het douanerecht**
- **BTW pro rata problematiek**

Locatie seminar:
Novotel Rotterdam
Zaai Rotterdam, eerste verdieping
K.P. van der Madeplein 150
3062 MR Rotterdam

Programma seminar:
13.00u - 13.30u Ontvangst
13.30u - 13.55u Opening
13.55u - 14.20u Gesprek van Slooten
14.20u - 15.05u Marie Fournier
15.05u - 15.35u Pease
15.35u - 16.20u Huub Stringer
16.20u - 16.30u Afsluiting
16.30u - 17.45u Borrel

Dagvoorzitter:
Prof. dr. R.H.G. (René) van der Paardt
Hoogleraar van de Erasmus School of Economics
Of course bij Loyens & Loeff N.V.

Sprekers:
Mr. G.J. (Gooike) van Slooten
Tax adviser Baker & McKenzie Amsterdam NV
"Verbondenheid in het douanerecht"
Mrs. M. (Marie) Fournier
Associate at CMS Bureau Francis Lefebvre, Paris
Lecturer at the Universities of Paris II-Assas and Paris IX Dauphine
"EU Court Case Le Crédit Lyonnais (C-388/11)"
H.F. (Huub) Stringer
Head of VAT, ABN AMRO Group, Amsterdam
"Pro rata systematiek van banken in Nederland"

Voor nadere informatie over het seminar of de leerang Post-Master Douane 2014 - 2015 of Post-Master Indirecte Belastingen 2014 - 2015, kunt u zich richten tot het secretariaat van de EFS: mevrouw A.C.W. Hamers, de heer M.L. Schippers of de heer A.A.B. Eindhoven.

Telephone: +31 10 408 14 76 or +31 10 408 14 91
Fax: +31 10 408 14 16
E-mail: schippers@ees.nl

Inschrijven voor het seminar kan via www.europesefiscalestudies.nl

³¹ www.europesefiscalestudies.nl

³² De handouts van alle bijeenkomsten staan op http://www.europesefiscalestudies.nl/?page_id=1019.

³³ Een verslag is gepubliceerd in: Schippers, M.L. (2014). Verbondenheid in het douanerecht en BTW pro rata problematiek. Weekblad Fiscaal Recht, 2014 (7040), 352-355.

³⁴ Hand-out seminar 28 januari 2014: http://www.europesefiscalestudies.nl/?page_id=1019

Op 25 september 2014 vond het seminar Staatssteun in en rondom zeehavens plaats. Dit paste naadloos in het thema Maritime and Transport Tax Law. Ton Stevens was dagvoorzitter van deze druk bezochte bijeenkomst. Met *the port of Rotterdam*, een wereldhaven en volop in beweging, was de thematiek doeltreffend en heden-daags. Mr. M.M. Negenman (Europese Commissie, Directorate-General for Competition Unit H3 Fiscal Aid) besteedde aandacht aan een onderzoek van de Europese Commissie, waarin de problematiek omtrent het speelveld van belastingplicht in havens nader werd belicht. Mr. R.J.M. van den Tweel (Pels Rijcken & Drooglever Fortuijn) ging in op het staatssteunkader. Mr. D.E. van Sprundel (ESE/Mazars) besprak de Spaanse scheepsbouwzaak en de toepasbaarheid op WAECO. Prof. dr. Stan Stevens (Tilburg University) ging in op de belastingplicht van havenbedrijven. . In het laatste gedeelte van het symposium kwam A. Gunn MA LLM (Universiteit Leiden en PwC) aan het woord. Haar onderwerp was een verdieping op de besproken thematiek van Monique Negenman: “Nieuwe State Aid Guidelines voor het maritime transport: naar een nieuw level playing field?” De actualiteit van dit onderwerp bleek reeds uit het feit dat de aanwezigen uitgebreid van zich lieten horen in de discussie met de sprekers.³⁵

In maart 2014 is de post-master ‘Europees en Internationaal Belastingrecht’ voor het eerst van start gegaan, die ter vervanging van de post-master ‘Directe Belastingen’ is opgezet. Tijdens de opleiding, verdeeld over twee volle weken, werden diverse praktijkonderwerpen vanuit EU-rechterlijke en internationaalbelastingrechtelijke aspecten geïntegreerd belicht. Het onderwijs werd verzorgd door docenten van de opleiding Fiscale economie van de ESE, docenten van de opleiding Fiscaal Recht van de ESL, alsmede door externe docenten uit de fiscale praktijk. Gezien de positieve reacties van zowel de cursisten als de docenten, kijkt EFS terug op een geslaagde eerste editie van de post-master.³⁶

4.2 Onderzoeksbijeenkomsten

4.2.1 Gezamenlijk lunchseminar met Monitoring Safety and Security (27 oktober 2014)

Op 27 oktober 2014 vond voor het eerst een gezamenlijke onderzoeksbijeenkomst van de ESL programma’s Monitoring Safety and Security (MSS) en Fiscale autonomie en haar grenzen plaats (FA). De opkomst was groot en gevarieerd: 11 leden van FA en 8 van MSS, hoogleraren en andere gepromoveerden en promovendi. Het initiatief voor deze bijeenkomst was genomen door Judith van Erp naar aanleiding van de toezending van het FA jaarverslag 2013. Er bleek namelijk een zeer interessant raakvlak in het onderzoek van twee FA promovendi naar horizontaal toezicht te zijn met een onderzoek waar leden van MSS mee bezig waren. De bijeenkomst vond-

³⁵ Een verslag van deze bijeenkomst is opgenomen in: M.P. Weterings C.E. van der Linden Verslag van het seminar “Staatssteun in en rondom zeehavens”, georganiseerd door de Stichting Europese Fiscale Studies in samenwerking met het Erasmus School of Law Maritime & Transport Tax Law Program gehouden op 25 september 2014, WFR 2015/165, p.165-174.

³⁶ Overzicht van de verhandelingen: http://www.europesefiscalestudies.nl/?page_id=347

plaats tijdens de maandelijkse lunchlezing van het onderzoeksprogramma MSS die voor de gelegenheid was omgedoopt in een gezamenlijk MSS/FA lunchseminar over horizontaal toezicht. Horizontaal toezicht is een toezichtsarrangement van de Belastingdienst waarin de controle van de aangifte van ondernemingen wordt gedelegeerd aan accountants. Dat roept belangrijke vragen op over de juridische status van het private toezicht en de effecten op de naleving van belastingwetgeving door ondernemingen. Horizontaal toezicht past in een overheidsbrede trend naar privatisering van het toezicht. Daarmee sluit dit onderwerp goed aan bij zowel het onderzoeksprogramma FA als MSS. Tijdens de lunchlezing werden twee recent afgeronde en een nog lopend onderzoek gepresenteerd en was ruimte voor discussie over mogelijkheden en beperkingen van privatisering van publieke toezichttaken.

Het lopende onderzoek was dat van Esther Huiskers-Stoop (buitenpromovenda FA). Haar presentatie was getiteld 'Horizontaal belastingtoezicht als interactieve en responsieve vorm van toezicht'. In het kader van haar onderzoek naar de effectiviteit van horizontaal belastingtoezicht heeft zij vier toetsingscriteria ontwikkeld, waarmee zij wil meten of horizontaal toezicht beter werkt dan het traditionele belastingtoezicht. In wetenschappelijke theorieën over Interactive Legislation (Wibren van der Burg), Interactive Compliance (Sigler & Murphy) en Responsive Regulation (Ayres & Braithwaite) vond zij aanknopingspunten waarom horizontaal toezicht (in theorie) zou moeten werken. Vervolgens heeft zij de criteria in de praktijk getoetst. De centrale vraagstelling van haar onderzoek is: Leidt horizontaal toezicht, in vergelijking tot het traditionele belastingtoezicht, tot een betere fiscale compliance, tot meer fiscale zekerheid, tot minder fiscale compliancekosten en tot een betere relatie met de Belastingdienst. Tijdens de lunchlezing plaatste zij haar onderzoek in het licht van deze drie wetenschappelijke theorieën, waarbij zij met name in de responsive regulation-theorie raakvlakken zag met het onderzoeksprogramma MSS.

Daarna presenteerde de jonge doctor, Margot Oenema (voormalig promovenda FA), haar onderzoek naar de formeelrechtelijke aspecten van horizontaal toezicht in belastingzaken. Zij heeft onderzocht hoe het horizontale toezicht zich verhoudt tot de toezichtsbevoegdheden die de inspecteur op basis van de wet al tot zijn beschikking heeft. Daarbij kwam zij tot de conclusie dat de wet ruimte biedt voor het inrichten van het toezicht op grond van convenanten, zoals bij horizontaal toezicht het geval is. Er ontstaat door het afsluiten van convenanten echter ook een buitenwettelijk gedeelte. Al met al kan het afsluiten van een convenant leiden tot een andere invulling van verticale toezichtsbevoegdheden door de inspecteur.

Tot slot presenteerde Judith van Erp (MSS) het onderzoek 'Hoe reageren ondernemers als overtreders niet worden bestraft? De rol van motieven en identificatie bij de omgang met onbestrafte belastingovertredingen in de teeltsector'. In dit onderzoek (uitgevoerd door Peter Mascini, Jelle Jaspers en Judith van Erp) is door middel van interviews met telers en belastingadviseurs onderzocht of en hoe telers reageren op het uitblijven van sancties voor belastingovertredingen, begaan door andere bedrijven. Daarbij is speciaal aandacht besteed aan de vraag of deelname aan horizontaal toezicht de reactie van ondernemers beïnvloedt: deelnemers aan HT spannen zich immers extra in voor naleving, en zijn hier mogelijk minder toe bereid als zij zien dat overtredingen van collega's niet worden bestraft. Het horizontaal toezicht bleek echter geen rol van betekenis te spelen in de nalevingsmotieven van telers. De onderzoekers hebben geen aanwijzingen gevonden dat telers zich bij het al dan niet naleven van belastingregels laten beïnvloeden door het onbestraft blijven van belastingovertredingen van andere telers, tenzij deze overtredingen hun belangen rechtstreeks schaden.

Het was een buitengewoon interessante bijeenkomst met een levendige discussie. Als er weer een gezamenlijk raakvlak is in het onderzoek van beide programma's zouden wij dit zeker willen herhalen.

4.2.2 Promovendibijeenkomsten

4.2.2.1 Gezamenlijke promovendibijeenkomst fiscalisten ESL en ESE: 11 september 2014

Op 11 september 2014 vond tijdens de gezamenlijke fiscale ESL/ESE promovendi bijeenkomst de proefpromotie van Margot Oenema plaats. Tijdens deze bijeenkomst heeft Margot eerst haar lekenpraatje gehouden en daar feedback op ontvangen. Vervolgens hebben de deelnemers vragen gesteld over haar onderzoek. De deelnemers hadden de bijeenkomst buitengewoon goed voorbereid: iedereen had de vooraf verspreide stukken doorgenomen en een interessante vraag voorbereid.

4.2.2.2 Promovendibijeenkomst onderzoeksprogramma Fiscale autonomie en haar grenzen 9 december 2013

Naast gezamenlijke bijeenkomsten met de promovendi van de ESE, vond op 9 december 2014 onder voorzitterschap van Sigrid Hemels een bijeenkomst speciaal voor de aan ons onderzoeksprogramma verbonden promovendi plaats. Deze bijeenkomst had niet zozeer een inhoudelijk karakter, maar meer een procesmatig karakter. De opkomst was groot: 8 promovendi (Anneke Monsma, Uyanga Dorlig, Leo Neve, Erik Ros, Najat Idrissi, Renate Buijze, Mirjam Koomen, Esther Huiskers). Daarnaast waren ook de promovendicoördinator Karin Van Wingerde en Dick Moleenaar, die als gastonderzoeker aan het onderzoeksprogramma is verbonden, aanwezig. De promovendicoördinator onderhoudt contacten met docenten en promovendi, is betrokken bij de cursussen die de EGSL organiseert en is vertrouwenspersoon voor promovendi. De bijeenkomst ving aan met een voorstelronde waarbij iedereen kort vertelde over zijn/haar onderzoek, in welke fase zich dit bevond en op welke wijze het onderzoek wordt gedaan. De groep fiscale promovendi kent namelijk een grote variëteit aan promotieconstructies: aio, udio, extern gefinancierde onderzoekers en buitenpromovendi (waarvan sommigen hun onderzoek deels op de faculteit uitvoeren). Helaas lijkt de meest ideale constructie, die van de udio, waarin promotieonderzoek en het opdoen van onderwijservaring wordt gecombineerd en die erg goed past bij de wensen van de fiscale promovendi en de fiscale sectie, in de faculteit niet meer mogelijk. Na 2015 zullen er waarschijnlijk geen udio's meer in de sectie aanwezig zijn.

Er is gesproken over de ingewikkelde administratieve processen in de laatste fase van het promotietraject. Karin raadde aan om lid te worden van het EGSL channel waar alle informatie over promoveren op de ESL staat. Er is ook gesproken over de voorbereiding op de verdediging en andere praktische tips voor promovendi in de laatste fase van hun onderzoek. Karin wees er op dat de cursussen van de EGSL op de EGSL website staan. Renate en Uyanga hebben het hele programma gevolgd. Indien er ruimte in een cursus is, kunnen ook buitenpromovendi hieraan deelnemen. Stuur een email aan de promovendicoördinator, zij zal dan nagaan of deelname mogelijk is. Sigrid wijst er op dat bij de EFS een subsidie kan worden aangevraagd als op een buitenlands congres internationaal of Europeesrechtelijk onderzoek wordt gepresenteerd of om dergelijk, Engelstalig onderzoek te laten editen of vertalen. Nathalie Weber onderhoudt contacten met editors, zij kan daar meer informatie over geven.

Er ontstond zich een interessante discussie over de eigendom van het promotieonderzoek als de promovendus op enig moment met het onderzoek stopt. Volgens de promovendicoördinator zou de eigendom altijd bij de ESL berusten, ook bij een buitenpromovendus. Omdat dit onderzoek niet op kosten en niet in tijd van de universiteit plaatsvindt, was hierover verbazing. Dit zou nog nader door de promovendicoördinator worden uitgezocht.

Slotconclusie was dat het een nuttige bijeenkomst was. Ook volgend jaar zal, naast de meer inhoudelijke promovendi-overleggen gezamenlijk met de fiscale promovendi van de ESE, ook weer aan het eind van het jaar een promovendi-overleg alleen voor de fiscale promovendi van de ESL worden georganiseerd, waar de promovendicoördinator ook weer voor zal worden uitgenodigd.

5. KENNISMAKING VAN STUDENTEN MET HET ONDERZOEK

Een groot deel van de onderzoekers die verbonden zijn aan het onderzoeksprogramma, geven ook onderwijs in de bachelor en master opleiding Fiscaal Recht. Het onderzoeksprogramma vindt het belangrijk dat de studenten van deze opleiding in aanraking komen met het binnen het programma verrichte onderzoek. Dit wordt op een aantal wijzen bewerkstelligd.

5.1 Inbedding onderzoek in het onderwijs

In de meeste vakken komt het in het programma verrichte onderzoek terug. Zo komt het binnen het sub-thema 'Doorwerking Unierecht en internationaal (belasting)recht' verrichte onderzoek terug in de bachelorvakken vennootschapsbelasting en inleiding internationaal en Europees belastingrecht en in de mastervakken verdieping internationaal belastingrecht, verdieping Europees belastingrecht, verdieping vennootschapsbelasting en de capita selecta van eenmanszaak tot multinational bedrijf en BTW. Het onderzoek binnen het thema Lokale belastingheffing in de 21e eeuw komt terug in het bachelorvak Heffingen lokale overheden. Onderzoek in het thema Fiscale autonomie en kunst, cultuur en goede doelen komt terug in het bachelorvak Openbare Financiën en het mastervak schenk-, erf-, overdrachtsbelasting en estate planning. In het Fiscaal Confrontatievak komt van alle deelthema's onderzoek aan de orde. Dit vak laat studenten kennis maken met wat (fiscale) wetenschapsbeoefening eigenlijk betekent. Sigrid Hemels en Wibren van de Burg (ESL, onderzoeksprogramma Rethinking the Rule of Law in an Era of Globalisation, Privatisation and Multiculturalisation) zijn de voor dit vak verantwoordelijke hoogleraren. Het

vak heeft drie leerdoelen. Het eerste doel is dat studenten over de grenzen van het positieve recht kijken en inzicht krijgen in hoe rechtsvergelijking en verschillende niet-juridische disciplines ondersteunend (en vaak zelfs onmisbaar) kunnen zijn bij fiscaalrechtelijk onderzoek. Het tweede doel is het verwerven van inzicht en kennis in de normatieve grondslagen van het belastingrecht. Het derde doel is om de studenten te ondersteunen bij het schrijven van de masterscriptie en

ze daarvoor de benodigde methodologische inzichten en vaardigheden bij te brengen. Studenten krijgen inzicht in wetenschappelijke onderzoeksmethoden en dilemma's. Wetenschappers (gepromoveerden en promovendi) vertellen in het vak over hun onderzoek en de dilemma's waar ze mee te maken krijgen. Bovendien moeten studenten ook zelf wetenschappelijke activiteiten verrichten rondom hun eigen scriptie, zoals peer review en een posterpresentatie (met prijzen voor de beste en origineelste posters).

De meest directe link die studenten hebben met het onderzoek uit het onderzoeksprogramma is als zij hun scriptie binnen een van deze thema's schrijven, hetgeen regelmatig voorkomt en ook wordt aangemoedigd. Een student, Giancarlo Stanco, die zijn scriptie schreef binnen het thema

fiscale autonomie en kunst, cultuur en goede doelen heeft deze onder begeleiding van Sigrid Hemels in een publicatie in het Weekblad weten om te zetten.³⁷

5.2 Tax Jurisprudence Program (TJP)

Ook in 2014 heeft de Rotterdamse Fiscalisten Vereniging Christiaanse-Taxateur het Tax Jurisprudence Program (TJP) georganiseerd. Tijdens een aantal bijeenkomsten op woensdagavonden gedurende het college jaar worden fiscale onderwerpen op een interactieve manier uitgediept. Iedere sessie wordt het onderwerp van de avond vanuit de wetenschap door een onderzoeker uit het onderzoeksprogramma of van het Fiscaal Economisch Instituut van de ESE besproken en vanuit de praktijk door een belastingadviseur of inspecteur. Daarnaast wordt een rechtszaak gesimuleerd waarbij drie studenten pleiten namens de inspecteur en drie studenten namens de adviseurs. De zaak heeft betrekking op het onderwerp dat die avond centraal staat. Als rechters treden de op die avond aanwezige onderzoeker en belastingadviseur of inspecteur. Voor de deelnemers aan het onderzoeksprogramma Fiscale autonomie en haar grenzen vormen deze bijeenkomsten met gemotiveerde studenten een uitgelezen mogelijkheid om studenten kennis te laten maken met het onderzoek binnen het onderzoeksprogramma en om met hen van gedachten te wisselen over hun onderzoek en het doen van wetenschappelijk onderzoek in het algemeen.

Het TJP is bedoeld voor gemotiveerde laatstejaars bachelorstudenten en masterstudenten studenten fiscaal recht en fiscale economie. Per jaar worden tussen de 20 en 25 studenten voor dit programma geselecteerd. Van die studenten wordt verwacht dat zij een brede inhoudelijke basis en belangstelling hebben, de toegezonden literatuur voorbereiden, elke avond aanwezig zijn, tweemaal participeren in de oefenrechtbanksessies en actief een bijdrage leveren aan het debat. Bij (actieve) deelname waarbij maximaal een sessie mag worden gemist, ontvangen de deelnemers tijdens een afsluitend diner aan het eind van het jaar uit handen van Guido de Bont een certificaat van deelname.

³⁷ G.P. Stanco, Ruim vijftien jaar kwijtschelding van successierechten met kunst; een evaluatie, Weekblad fiscaal recht 2014/7077, p. 1604-1614.

6. ZICHTBAARHEID VAN HET PROGRAMMA

In 2014 was het programma op diverse wijzen zichtbaar, onder meer via wetenschappelijke artikelen, bijdragen aan conferenties en seminars en bijdrage in de media. Voor een overzicht van alle activiteiten wordt verwezen naar de annex, tabel 5 die een compleet overzicht van alle onderzoeksoutput bevat. In deze paragraaf wordt een aantal activiteiten nader belicht.

6.1 Kernpublicaties

Publicaties zijn een belangrijk middel om over de resultaten die binnen het onderzoeksprogramma worden behaald, te communiceren. Een vijftal kernpublicaties van het afgelopen jaar waren:

- Graaf, A.C.G.A.C. de, Haan, P.M. & Wilde, M.F. de (2014). Fundamental Change in Countries' Corporate Tax Framework Needed to Properly Address BEPS. *Intertax*, 42(May), 306-316.
- Hemels, S.J.C. (2014). Fairness: A Legal Principle in EU Tax Law? In C. Brokelind (Ed.), *Principles of Law: Function, Status and Impact in EU Tax Law (GREIT series)* (pp. 413-437). Amsterdam: IBFD.
- De Jonckheere, M.J.M., Schep, A.W. & Monsma, A.P. (2014). Open versus gesloten belastingstelsel: een vergelijkende studie van gemeentebelastingen in België en Nederland. *Lokale & Regionale Belastingen*, 2013(3-4), 22-57.
- Ros, E.W. (2014). EU Citizenship and Taxation: Is the European Court of Justice Moving Towards a Citizen's Europe? *EC Tax Review*, 23(1), 43-55.
- Stevens, A.J.A. & Fibbe, G.K. (2014). *Hybrid Entities and the EU Direct Tax Directives (Eucotax)*. The Hague: Wolters Kluwer.

Een publicatie die nu al een fiscaal standaardwerk kan worden genoemd en hier daarom een bijzondere vermelding verdient, is:

- Feteris, M.W.C. (2014). *Beroep in cassatie in belastingzaken (Fiscale monografieën, deel 142)*. Deventer: Kluwer.

6.2 Valorisatie door conferenties, lezingen en posterpresentaties

Door middel van conferenties en lezingen worden de bevindingen die in het kader van het onderzoeksprogramma zijn verworven, gedeeld met andere wetenschappers of een breder publiek. Diverse leden van de onderzoeksgroep hebben lezingen gegeven en deelgenomen aan conferenties, vaak met een interdisciplinair of internationaal karakter. Deze onderzoeksoutput is opgenomen in tabel 5, hierna wordt een aantal lezingen uitgelicht.

In paragraaf 4.1 zijn reeds de in 2014 georganiseerde EFS-seminars besproken, deze trekken een geïnformeerd publiek van fiscalisten op academisch niveau.

In paragraaf 2.5 is aandacht besteed aan de ESBL lezingen, waarbij opvalt dat de Nederlandse lokale heffingen niet alleen de belangstelling hebben van een nationaal publiek vanuit bijvoorbeeld de lagere overheden (de studiemiddagen in Hal 4.1, de workshop Formula WOZ en het symposium voor Miguel de Jonckheere), maar ook internationaal de aandacht trekken (de bijeenkomsten die samen met o.a. de gemeente Rotterdam en de waarderingskamer voor een Japanse en Palestijnse

delegatie zijn georganiseerd).

Ook in 2014 heeft een aantal aan het onderzoeksprogramma verbonden promovendi, Renate Buijze, Najat Idrissi, en Maarten de Wilde, hun onderzoek gepresenteerd tijdens de facultaire

posterpresentatie en nieuwjaarsreceptie op 17 januari 2013. De posters van Renate Buijze en Najat Idrissi werden geselecteerd voor de posterpresentatie op het jaarlijkse EATLP congres dat in 2014 in Istanbul plaatsvond. De EATLP nam de kosten voor het congres voor haar rekening, maar de EFS heeft deelname ook financieel mogelijk gemaakt door de reis en verblijfskosten te vergoeden. Renate en Najat hebben daardoor hun poster aan een internationaal publiek van fiscale wetenschappers kunnen presenteren en hier veel waardevolle contacten kunnen opdoen. Renate heeft haar promotie-onderzoek daarnaast op diverse andere internationale congressen gepresenteerd aan de hand van papers en presentaties.³⁸

Sigrid Hemels heeft een groot aantal lezingen gegeven voor een divers publiek: van wetenschappers (o.a. Copenhagen Business School, diverse Japanse universiteiten) tot een publiek van leken (o.a. NRC café, My World event) en van fiscalisten (WU Wien) tot een variëteit aan juridische, sociale en andere wetenschappers (Manifest op de VU, VKCR³⁹). Ook Dick Molenaar heeft een groot aantal lezingen voor een divers publiek gegeven (zie paragraaf 3.3 in hoofdstuk 2). Ook stelde hij het programma samen van het seminar “Music and Taxation” dat op 18 juli 2014 door de Universiteiten van Lausanne (Zwitserland) en Piacenza (Italië) werd georganiseerd in Verbier (Zwitserland). Dit seminar ging vooraf aan het openingsconcert van het 20^e Verbier Music Festival.⁴⁰

Op 11 juni 2014 was het onderzoeksprogramma zeer goed vertegenwoordigd tijdens het lustrumcongres van de NOB bij het onderdeel ‘Bij Matthijs aan Tafel’: Matthijs van Nieuwkerk interviewde Guido de Bont over fiscale fraude, Dick Molenaar werd bevraagd in het item over belastingen en sport en Sigrid Hemels was tafeldame.

6.3 Onderzoeksprikbord, de Blogspot en Repub/SSRN

De uitkomsten van het onderzoek van het programma worden niet alleen door bijdragen aan artikelen en conferenties gedeeld. Ook via moderne massamedia worden de onderzoeksresultaten op zo breed mogelijke wijze gedeeld. Voorbeelden zijn de posts met achtergrondinformatie

³⁸ Een paper op het congres van de Association of Cultural Economics International (ACEI) en de Young Researchers' Workshop van de ACEI in Montreal, de Doctoral Meeting van het International Bureau of Fiscal Documentation in Amsterdam, de ESL PhD lunch lecture en het Cultural Economics seminar van Arjo Klamer (Erasmus School of History Culture and Communication) en samen met Sigrid Hemels een presentatie op de mini-conferentie ‘The State of the Art of Financing the Arts: Philanthropy versus Government Grants’ op het Copenhagen Business School (CBS) Center for Civil Society Studies.

³⁹ Besproken in J.A. Trampert en H.H. Schipper, Op reis met een viool, WFR 2014, p. 804-808.

⁴⁰ Hierover zal een bespreking verschijnen in Intertax van februari 2015.

en -documentatie op het weblog van het onderzoeksprogramma.⁴¹ Daarnaast is in RePub een verzamelpagina opgenomen van het onderzoek dat in het onderzoeksprogramma Fiscale autonomie en haar grenzen wordt verricht.⁴² In deze collectie staan alle publicaties in die in Metis zijn opgenomen als behorende tot het programma Fiscale autonomie en haar grenzen en die zijn geupload in RePub. Daarnaast worden de medewerkers aangemoedigd om hun onderzoek ook op SSRN te publiceren.

Op lokale schaal vormt de publicatiewand in de koffiehoeck van de sectie een effectief middel om met collega's, studenten en bezoekers over het onderzoek van het programma te communiceren, evenals de deelname van promovendi van het programma aan de facultaire posterpresentatie tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst.

6.4 Invloed op overheidsbeleid

Leden van het onderzoeksprogramma worden regelmatig op grond van hun expertise en onderzoeksoutput geconsulteerd door overheidsorganen.

Ton Stevens heeft namens de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) op 5 juni 2014 op verzoek van de Tweede Kamer opgetreden als expert bij een hoorzitting van de vaste Tweede Kamer-commissie voor Financiën over het nieuwe belastingverdrag tussen Duitsland en Nederland.

Reinout Kok werd naar aanleiding van zijn oratie werd uitgenodigd door de Algemene Rekenkamer die een rapport voorbereidde over een van de aspecten van belastingheffing van multinationals.⁴³

Dick Molenaar is in juni 2014 benoemd in de Expert Group on removing tax obstacles for individuals van DG Taxud van de Europese Commissie. Hij vertegenwoordigt de Europese sociale partners (werkgevers en werknemers) in deze Expert Group. Andere leden van deze groep zijn hoogleraren van verschillende Europese universiteiten, zoals prof. Pisquale Pistone (Salerno, Wenen en wetenschappelijk directeur IBFD), prof. Gerard Meussen (Nijmegen) en prof. Rainer Prokisch (Maastricht) en vertegenwoordigers van andere sectororganisaties. In het najaar heeft de Expert Group drie bijeenkomsten gehad, een rapport is voorzien voor medio 2015. Dick Molenaar sprak in juni ook op een seminar van DG Culture van de Europese Commissie. Sigrid Hemels heeft een bijdrage geleverd aan de reactie van de NOB op de internetconsultatie inzake de belastingplicht voor overheidsbedrijven, waarvan prof. dr. Stan Stevens (Tilburg University) penvoerder was.⁴⁴ Zij nam tevens deel aan de consultatiebespreking van ambtenaren met een NOB delegatie over het concept-wetsvoorstel op 22 mei 2014 op het Ministerie van Financiën. Naar aanleiding hiervan zijn een aantal wijzigingen in het uiteindelijke wetsvoorstel gemaakt. Ook droeg ze bij aan het NOB-commentaar op het in september 2014 ingediende wetsvoorstel inzake de belastingplicht van overheidsbedrijven.⁴⁵ Naar aanleiding van dit wetsvoorstel en de

⁴¹ <http://etld.blogspot.com/>.

⁴² <http://repub.eur.nl/res/col/9795/>.

⁴³ Het rapport is in 2014 verschenen: Belastingontwijking; Een verdiepend onderzoek naar belastingontwijking in relatie tot de fiscale regels en het verdragen-netwerk.

⁴⁴ <http://www.internetconsultatie.nl/vpbplichtoverheidsondernemingen/reactie/640f215f-596b-4325-b716-0efd66699bc3>.

⁴⁵ <http://www.nob.net/commentaar-van-de-commissie-wetsvoorstellen-van-de-nederlandse-orde-van-belastingadviseurs-op-het-0>.

consultatie heeft Sigrid ook contact gehad met de stafdienst van de universiteit en de controller van de ESL, een hele directe vorm van valorisatie op de universiteit.

Sigrid Hemels en Dick Molenaar hebben op 8 mei 2014 samen met Alexander Rinnooy Kan (UvA), Herman van Kesteren (Tilburg University en PwC) en Anita Nijboer (PwC) met een aantal ambtenaren van het Ministerie van Financiën gesproken over fiscale knelpunten voor culturele instellingen (een vervolg op een bijeenkomst van 17 juni 2013). Zij hebben beide tevens een bijdrage geleverd aan het commentaar van de NOB op een concept-besluit over de giftenaftrek, waarvan Sigrid de penvoerder was. Naar aanleiding van dit commentaar zijn een aantal wijzigingen aangebracht in het besluit dat in december 2014 in de Staatscourant is verschenen.⁴⁶ Ook nam Sigrid Hemels op 16 juli en 24 september 2014 deel aan door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) georganiseerde discussiesessies over de toekomst van toezicht op filantropie'. Het CBF heeft op 11 november 2014 aan staatssecretaris Teeven een rapport over toezicht op filantropie aangeboden, die dit rapport wil betrekken bij het validatiestelsel voor de filantropie.⁴⁷ Tevens werd ze naar aanleiding van haar annotatie in NTFR 2014/1034 uitgenodigd voor een gesprek met de leidinggevende en twee senior-medewerkers van het ANBI-team van de Belastingdienst dat op 24 april 2014 heeft plaatsgevonden. Op 27 januari 2014 had ze een gesprek met twee medewerkers van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid die bezig waren met een onderzoek naar de rol en betekenis van belastingmaatregelen in het cultuurbeleid. De WRR-Verkenning Cultuur herwaarderen wordt op donderdag 5 maart aangeboden aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Ook het ESBL is in 2014 geconsulteerd door de overheid. Zo is in 2014 een onderzoeksrapport verschenen dat Arjen Schep namens het ESBL schreef in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, waarin is geïnventariseerd welke mogelijkheden er bestaan en eventueel kunnen worden gecreëerd om lokale overheden in staat te stellen onder de nieuwe Omgevingswet kosten te verhalen.⁴⁸

Ook in 2014 hebben medewerkers van de Amerikaanse ambassade contact gezocht met Sigrid Hemels om over het Nederlandse belastingstelsel te spreken. Dit maal betrof het Kristina E. Lilac, Policy Analyst in het Office of Political and Economic Affairs at the U.S. Embassy in the Hague en haar college Leena Sundberg-Irving, Economic Specialist.

6.5 Optredens in de media

Ook in 2014 hebben diverse leden van het onderzoeksprogramma via uitingen in de populaire media de binnen het onderzoeksprogramma opgedane kennis verspreid onder een breed publiek. Het betrof interviews op televisie, de radio en in kranten. De media weten leden van de onderzoeksgroep goed te vinden.

Guido de Bont werd op 11 maart 2014 geïnterviewd in het televisieprogramma Nieuwsuur over de deal van het Openbaar Ministerie met Cees H.⁴⁹ Over deze zaak was hij op 12 en 13 maart ook op BNR Nieuwsradio te horen. BNR Nieuwsradio interviewde hem ook over de Belastingtelefoon en de voringevulde aangifte (6 februari) en over handavingsaspecten van de deel-

⁴⁶ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2014-36877.html>.

⁴⁷ http://www.cbf.nl//Uploaded_files/Zelf/cbf-rapport-toezicht-toekomst-filantropie-2014.pdf.

⁴⁸ A.W. Schep, 'Bekostiging van maatregelen uit programma's op grond van de Omgevingswet', Onderzoeksrapport van het ESBL, geschreven in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, gepubliceerd op: <https://omgevingswet.pleio.nl>.

⁴⁹ Zie ook: <http://niewsuur.nl/onderwerp/622023-geheime-witwasdeal-teeven-en-crimineel.html>.

economie (26 augustus).

Sigrid Hemels was in 2014 in diverse media aanwezig. In het kerstreces van 21 december 2014-11 januari 2015 zond NPO politiek iedere dag om 16.00 uur en om 23.00 uur het programma

‘Over belastingen, Belastingherziening in de maak’ uit. In deze 40 minuten durende uitzending vanuit het Belasting- en douanemuseum in Rotterdam werden Peter Essers (Tilburg University en lid van de Eerste Kamer), Sigrid Hemels, Peter Kavelaars (ESE en Deloitte) en Diana Tang (studente fiscale economie EUR en voorzitter Stichting Belastingwinkel Rotterdam) geïnterviewd over de mogelijke belastingherziening.⁵⁰ Op 24 april 2014

viewde het Radio 5 programma De Kennis van Nu haar over het filantropie manifest waar ze aan had meegewerkt. Over de presentatie van dit manifest op de VU op 24 april en haar bijdrage aan de discussie werd onder meer gerapporteerd in K. Broekhuizen ‘Aanval op giftenaftrek ligt gevoelig bij vrijgeveige organisaties’ het Financieele Dagblad 28 april 2014.⁵¹ Ook in de Volkskrant⁵² en diverse regionale Wegener dagbladen kwam Sigrid in 2014 aan het woord.⁵³

Ton Stevens werd op 16 januari 2014 geïnterviewd in het FD (“Verdrag met Duitsland kent de nodige rafels”)

6.6 Lidmaatschappen van redacties, vaste medewerkerschappen

Vele leden van de onderzoeksgroep zijn als redactielid, vaste annotator of bewerker verbonden aan een groot aantal publicaties op fiscaal terrein. Voor de onderzoeksgroep is dit een goede manier om naar buiten te treden en de contacten met andere fiscale wetenschappers en met de fiscale praktijk te onderhouden. Bovendien weerspiegelt dit de waardering van vakgenoten voor de fiscale expertise van de leden van de onderzoeksgroep.

- prof.mr.drs. H.P.A.M. van Arendonk: hoofdredacteur Maandblad Belastingbeschouwingen, voorzitter van de editorial board van EC Tax Review, lid van de redactie van Rechtspersonen en lid van de redactie van Pensioen- en andere toekomstvoorzieningen.
- mr. A.J.M Arends: annotator NTFR, vaste medewerker Fiscaal Praktijkblad.
- prof. mr. G.J.M.E. de Bont: vaste medewerker Weekblad fiscaal recht.
- prof. dr. M.W.C. Feteris: lid van de redactie van FED fiscaal weekblad en van de reeks Fiscale Monografieën, vaste medewerker Weekblad fiscaal recht.

⁵⁰ Terug te zien op <http://nos.nl/video/2013444-npo-politiek-belastingherziening-in-de-maak-1.html>.

⁵¹ http://www.esl.eur.nl/news/?id_channel=197&id_msg=205497.

⁵² Quotes in M. Kruijt, ‘Leuker kunnen we ’t wel maken’, de Volkskrant 25 juli 2014.

⁵³ Quotes in Irene van de Berg ‘Gul geven heeft ook voor de schenker zelf de nodige voordelen’ op 1 maart 2014 gepubliceerd in diverse regionale Wegener dagbladen, o.a. De Gelderlander, De Stentor en BN De Stem pp. 16-17 en in Irene van de Berg ‘Aansluiten bij procedure om de erf- of schenkbelasting terug te eisen?’ diverse regionale Wegener dagbladen, o.a. De Gelderlander, De Stentor, BN De Stem en Eindhovens Dagblad, 22 februari 2014, pp. 22-23.

- prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf: lid van de redactie van het Maandblad Belasting Beschouwingen en van de Erasmus Law Review.
- prof. dr. S.J.C. Hemels: lid van de redactie van het Weekblad fiscaal recht, vaste medewerker Fiscale Berichten voor het Notariaat (FBN).
- drs. B.J. Kiekebeld: editor van EC Tax Review, vaste medewerker NTFR Beschouwingen en annotator NTFR.
- prof. mr. dr. Q.W.J.C.H. Kok: vaste medewerker van Ondernemingsrecht, vaste medewerker Weekblad Fiscaal recht, annotator NTFR.
- prof. dr. H.A. Kogels: chief editorial board van International VAT Monitor, lid van de redactieraad van Maandblad Belastingbeschouwingen en lid van de editorial board van EC Tax Review.
- mr. F.J.H.L. Makkinga: vaste medewerker Belastingblad en annotator Vakstudie Nieuws.
- dr. D. Molenaar: annotator NTFR.
- mr.dr. E. Nijkeuter: annotator NTFR.
- mr.dr. M.E. Oenema: annotator bij Vakstudie Nieuws en FED, redactielid Tijdschrift voor Fiscale Beheersing en Controle (TFBC) en van het Vakblad Tax Assurance.
- prof.dr. J.C.M. van Sonderen: lid van de redactie van Ondernemingsrecht en lid van de redactie Rechtspersonen.
- prof. dr. A.J.A. Stevens: vaste medewerker bij NTFR-B, vaste medewerker Weekblad fiscaal recht, vaste medewerker Fiscooloog Internationaal (België).
- mr. M.F. de Wilde: annotator bij Highlights & Insights on European Taxation.

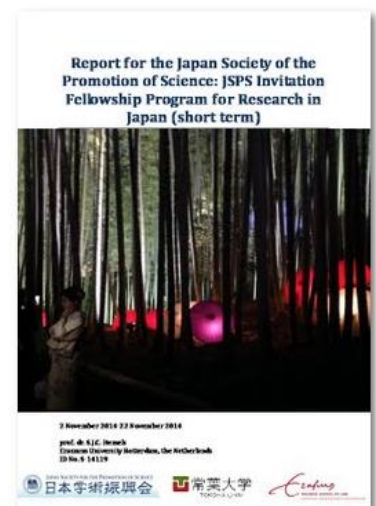
6.7 Onderzoek voor derden

In het kader van het Erasmus Studiecentrum Belastingen Lokale overheden (ESBL, www.esbl.nl), waarvan de onderzoekers ook meedoen aan het onderzoeksprogramma, wordt regelmatig onderzoek voor derden gedaan, zie ook paragraaf 2.

6.8 Verstrekte subsidies

In 2014 hebben diverse onderzoekers binnen het programma succes gehad met hun subsidieaanvragen:

- Uyanga Dorlig heeft in de open competitie een door de ESL gefinancierde aio-plaats bemachtigd.
- Renate Buijze, Christoph Engel (BACT) en Sigrid Hemels hebben van de Board of Research van de ESL hun subsidieaanvraag voor het projectvoorstel 'Insuring your donation: an experiment' (primair kosten voor het experiment) gehonoreerd gekregen.
- Sigrid Hemels en Yuka Shiba (Tokoha University) hebben hun aanvraag voor een Japan Society for the Promotion of Science (JSPS) Invitation Fellowship Program for Research in Japan (short term) ter financiering van het onderzoeksverblijf van

Sigrid in november 2014 in Japan toegewezen gekregen (toewijzingspercentage in deze ronde: 29,3% van de 324 aanvragen).⁵⁴

6.9 Colleges op buitenlandse universiteiten en overige wetenschappelijke activiteiten

Verschillende hoogleraren hebben in 2014 colleges op buitenlandse universiteiten verzorgd:

Ton Stevens (Universiteit Hamburg en Bundes Finanz Akademie Berlijn), Henk van Arendonk (Universiteit van Antwerpen) Han Kogels (Universiteit van Hamburg). Sigrid Hemels heeft op diverse Japanse universiteiten gastcolleges verzorgd in november 2014 (Meiji Gakuin University Tokio, Kansai University, Kyoto University, Meikai University, Tokio, Tokoha University, Shizuoka, Setsunan University).⁵⁵ Ook ontving zij in Rotterdam diverse buitenlandse onderzoekers voor overleg over onderzoeksprojecten: prof. dr. Kazuko Goto (Setsunan University), dr. Yuka

Shiba (Tokoha University), dr. Marta Herrero (Sheffield University) en prof. dr. Carmen Ruiz Hidalgo (Universiteit Viggo).

De meeste hoogleraren zijn lid van de European Association of Tax Law Professors (EATLP). Sigrid Hemels is sinds 2012 deputy member van het Academic Committee van de EATLP. Han Kogels is secretaris-generaal van de IFA (International Fiscal Association), lid van het Kuratorium van het Max-Planck-Institut für Steuerrecht und Öffentliche Finanzen, lid van de Board of Trustees van het International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), member Commission on Taxation, International Chamber of Commerce ICC, voorzitter Curatorium Bijzondere Leerstoel Geschiedenis van de Belastingen (Universiteit Leiden), voorzitter Commissie E-factureren, VNO-NCW en MKB-Nederland en lid van het Forum Standaardisatie ingesteld door de Minister van Economische Zaken.

Sigrid Hemels is lid van de wetenschappelijke begeleidingscommissie van het onderzoek 'Geven in Nederland' (Vrije Universiteit Amsterdam), lid van de adviesgroep Cultuurindex Nederland, bestuurslid van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB), lid van de Commissie wetsvoorstellen van de NOB en fellow van de Group for Research on European and International Taxation (GREIT). Zij was in 2014 evaluator in de scientific policy research centre evaluation georganiseerd door de Vlaamse overheid, Department of Economy, Science and Innovation. Tevens was zij lid van de NWO Onderzoekstalent beoordelingscommissie Recht en Bestuur.

Arnaud de Graaf is voorzitter van de Stichting Europese Fiscale Studies (EFS). Maarten de Wilde is coördinator voor de Post-Master Internationaal & Europees Belastingrecht bij EFS. Bernard Damsma organiseert samen met de UvA en de Universiteit Antwerpen het Transfer Pricing platform, periodieke bijeenkomst van Nederlandstalige transfer pricing specialisten uit academische wereld, bedrijfsleven en vrije sector.

Maikel Evers maakt deel uit van de Young IFA Network (YIN)-commissie van de Nederlandse IFA branch. Margot Oenema is bestuurslid van de Vereniging voor Belastingwetenschap. Renate Buijze was in 2014 voorzitter van de JAR, de vereniging voor alle ESL-promovendi. Martijn

⁵⁴ Het rapport met de verantwoording van het onderzoeksverblijf staat op <http://repub.eur.nl/pub/77432>, een kort verslag is gepubliceerd in Hemels, S.J.C. 'Japan: gisteren, vandaag en morgen' *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 5 februari 2015, NTFR-A 2015/1, p. 1-4.

⁵⁵ In het kader van het in paragraaf 6.8 genoemde JSPS Invitation Fellowship Program for Research in Japan (short term). Een compleet overzicht van alle activiteiten staat op <http://repub.eur.nl/pub/77432>.

Schippers is sinds september 2014 penningmeester van de JAR en bestuurder van de alumnivereniging van de fiscaal economen en juristen van de EUR genaamd 'Aanmerkelijk Belang', voorts is hij sinds december 2014 als operational coördinator aan EFS verbonden ten behoeve van de drie door EFS aangeboden Post-Masters.

Maarten Feteris is per 1 november 2014 benoemd tot president van de Hoge Raad. Hij blijft daarnaast met een 0-aanstelling verbonden aan de sectie en het onderzoeksprogramma en heeft in 2014 ook een monografie over beroep in cassatie in belastingzaken gepubliceerd.

7. TOT SLOT

Het onderzoeksprogramma kijkt met tevredenheid terug op het jaar 2014. De onderzoekers hebben een substantiële bijdrage geleverd aan het wetenschappelijke en het maatschappelijke debat. We hadden gehoopt op wat meer promoties in 2014, maar door logistieke problemen (de volle bezetting van de senaatszaal) was het voor Maarten de Wilde net niet meer mogelijk om zijn proefschrift in 2014 te verdedigen. In januari 2015 heeft hij dit echter met verve gedaan, over zijn cum laude promotie zullen we in het jaarverslag van volgend jaar rapporteren. We gaan er overigens van uit dat dit niet de enige promotie van 2015 zal zijn.

We zullen in 2015 doorgaan op de ingeslagen weg en streven er naar om ook komend jaar weer in binnen- en buitenland zichtbaar te zijn en zo onze onderzoeksresultaten te delen. We zien het komende jaar met vertrouwen en wetenschappelijk enthousiasme tegemoet en verheugen ons op wat het voor het programma in petto zal hebben.

ANNEX BIJ 'FISCALE AUTONOMIE EN HAAR GRENZEN'

TABEL 1: PERSONELE FORMATIE IN FTE'S ONDERZOEK

	2011	2012	2013	2014
Hoogleraren	1,25	1,33	1,00	0,76
Overig wp	0,56	0,32	1,32	1,74
Promovendi (incl. udio's)	2,04	2,01	2,37	1,44
Totaal WP	3,85	3,66	4,69	4,03

TABEL 2: KWANTITATIEVE ONDERZOEKSRESULTATEN PER JAAR

FA output per year	2011	2012	2013	2014
Academic				
International				
Articles	14	7	6	5
Books & Reports		1		1
Book Chapters	8		3	1
PhD Theses				
International Total	22	8	6	7
Dutch				
Articles	24	28	24	12
Books & Reports	2	2	3	1
Book Chapters	3	5	14	4
PhD Theses	1	1		1
Dutch Total	30	36	44	18
Academic Total	52	44	50	25
Professional				
International				
Articles	2	4	5	6
Books & Reports		1		
Book Chapters	1			
International Total	3	5	5	6

Dutch				
Articles	24	23	12	23
Books & Reports	1	2	1	4
Book Chapters (incl. online)	29	13	28	11
Annotations	64	79	70	53
Dutch Total	118	117	111	91
Professional Total	121	122	116	97
Academic + professional Total	173	166	166	122
Other				
Lectures	34	41	70	82
Other Output	37	22	14	50
Other Total	71	63	84	132
Total	244	229	250	243

TABEL 3: PROMOTIES PER JAAR

	2011	2012	2013	2014
Aantal lopende promotie-onderzoeken	13	16	19	20
Aantal afgeronde promoties	1	1	0	1
Waarvan medewerker van de ESL	1	1	0	1
Waarvan buitenpromovendi	0	0	0	0

**TABEL 4: LIDMAATSCHAPPEN VAN PROMOTIE- EN
OPPOSITIECOMMISSIES**

2014	Datum promotie	Naam promovendus	Titel van het boek	Naam universiteit	Promotiecie /oppositie
H.P.A.M. van Arendonk	-				
G.J.M.E. de Bont	02-Oct	M.E. Oenema	De formeelrechtelijke aspecten van horizontaal toezicht in belastingzaken	EUR	Promotiecommissie
M.W.C. Feteris	02-Oct	M.E. Oenema	De formeelrechtelijke aspecten van horizontaal toezicht in belastingzaken	EUR	Promotor
A.C.G.A.C. de Graaf	-				
S.J.C. Hemels	24-Jun	P.C. Hanke	Regulating State Aid: Inter-jurisdictional competition, public choice, and corporate governance	EUR	Oppositiecommissie
S.J.C. Hemels	02-Oct	M.E. Oenema	De formeelrechtelijke aspecten van horizontaal toezicht in belastingzaken	EUR	Oppositiecommissie
M.J.M. de Jonckheere	-				
H.A. Kogels	-				
Q.W.J.C.H. Kok	-				
J.C.M. van Sonderen	-				
A.J.A. Stevens	28-Jan	Tormod Torvanger	Norwegian tonnage tax system	Bergen University (Noorwegen)	Mid-term review
W. de Wit	-				

TABEL 5: ONDERZOEKSOUTPUT 2014 'FISCALE AUTONOMIE EN HAAR GRENZEN'

1 Wetenschappelijke publicaties

1.1 Artikelen

1.1.1 Internationaal⁵⁶

1. Graaf, A.C.G.A.C. de, Haan, P.M. & Wilde, M.F. de (2014). Fundamental Change in Countries' Corporate Tax Framework Needed to Properly Address BEPS. *Intertax*, 42 (5), 306-316.
2. Graaf, A.C.G.A.C. de & Heine, K. (2014). Introduction: Company Tax Integration in the European Union – A Necessary Step to Neutralise 'Excessive' Behaviour within the EU? *Erasmus Law Review*, 7 (1), 1-2.
3. Hemels, S.J.C. (2014). The European Foundation Proposal analysed from a tax point of view. *Revista de finanças públicas e direito fiscal*, VI (3), 253-286.
4. Ros, E.W. (2014). EU Citizenship and Taxation: Is the European Court of Justice Moving Towards a Citizen's Europe? *EC Tax Review*, 23 (1), 43-55.
5. Wilde, M.F. de (2014). Tax Competition Within the European Union – Is the CCCTB Directive a Solution? *Erasmus Law Review*, 7 (1), 24-38.

1.1.2 Nationaal

1. Bont, G.J.M.E. de (2014). Automatische internationale gegevensuitwisseling. *Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht*, 2014 (131), 83-91.
2. Bont, G.J.M.E. de & Pelinck, M.J. (2014). Bedrijfsopvolgingsfaciliteit in het successierecht; post mortem van het gelijkheidsbeginsel. *Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie (WPNR)*, 2014 (7027), 679-684.
3. Bont, G.J.M.E. de & Sitsen, J.M. (2014). Tour d'horizon fiscaal strafrecht anno 2013. *Tijdschrift voor Formeel Belastingrecht*, 2014 (2), 38-49.
4. Damsma, B.W.A.M. & Beems, T.C.I. (2014). Nieuw besluit inzake verrekenprijzen en toepassing van het arm's-lengthbeginsel. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 83 (4), 155-164.
5. Hemels, S.J.C. (2014). Periodieke giften: een tweeluik, Deel I, Oorsprong en weerslag in de Wet IB 2001. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2014 (7062), 1060-1066.
6. Hemels, S.J.C. (2014). Periodieke giften: een tweeluik, Deel II, Loskomen van de historie. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2014 (7063), 1092-1099.
7. Huiskers-Stoop, E.A.M. mr. (2014). De juridische kwalificatie van het individueel convenant horizontaal toezicht en de betekenis daarvan voor de toepassing in de rechtspraak. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2014 (11), 438-459.
8. Jonckheere, M.J.M. De (2014). Art 464,1° WIB92 en de gemeentelijke belastingbevoegdheid: stand van zaken. *Notarieel en Fiscaal Maandblad*, 2014 (3), 66-75.
9. Jonckheere, M.J.M. De (2014). Belastingen met een hoofdzakelijk niet fiscaal doel onwettig. *Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2014 (457), 264-269.
10. Molenaar, D. (2014). Kansen voor Nederlandse artiesten en sporters met 2014 Update OESO-Modelverdrag. *Weekblad Fiscaal Recht*, 143 (7070), 1344-1351.
11. Molenaar, D. (2014). Nederland benadeelt nog steeds zijn eigen artiesten en sporters. *Weekblad Fiscaal Recht*, 143 (7069), 1308-1314.
12. Wilde, M.F. de (2014). Belastingconcurrentie binnen de EU – is de CCCTB de oplossing? *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 83 (2), 69-87.

⁵⁶ Volgens de ESL definitie zijn alleen niet Nederlandstalige artikelen internationaal, Nederlandstalige artikelen zijn nationaal, ook als deze in buitenlandse (bijvoorbeeld Belgische) tijdschriften zijn verschenen.

1.2 Boeken

1.2.1. Proefschrift

1. Oenema, M.E. (2014, Oktober 02). *De formeelrechtelijke aspecten van horizontaal toezicht in belastingzaken*. EUR. Prom./coprom.: prof.dr. M.W.C. Feteris, (Fiscale monografieën, deel 143). Deventer: Kluwer.

1.2.2. Internationaal

1. Stevens, A.J.A. & Fibbe, G.K. (2014). *Hybrid Entities and the EU Direct Tax Directives* (Eucotax). The Hague: Wolters Kluwer.

1.2.3. Nationaal

1. Feteris, M.W.C. (2014). *Beroep in cassatie in belastingzaken* (Fiscale monografieën, deel 142). Deventer: Kluwer.

1.3 Hoofdstukken in een boek

1.3.1. Internationaal

1. Hemels, S.J.C. (2014). Fairness: A Legal Principle in EU Tax Law? In C. Brokelind (Ed.), *Principles of Law: Function, Status and Impact in EU Tax Law* (GREIT series) (pp. 413-437). Amsterdam: IBFD.

1.3.2. Nationaal

1. Hemels, S.J.C. (2014). Fairness: uitdrukking van hoe burgers zich tot elkaar verhouden. In J.L. van de Streek & J. van Strien (Eds.), *Strik(t) Fiscaal?* (pp. 137-146) Deventer: Kluwer.
2. Jonckheere, M.J.M. De (2014). Formeel fiscaal recht in België. In *Lokaal formeel belastingrecht in Nederland, België en Duitsland* (ESBL-brochures, 14) (pp. 121-141). Rotterdam: ESBL.
3. Jonckheere, M.J.M. De (2014). De rechtsgrond en de bevoegdheidsgrenzen van vergoedende heffingen. In MJM De Jonckheere (Ed.), *Jaarboek lokale en regionale belastingen 2013-2014 Vergoedende regionale en lokale heffingen* (jaarboeken LRB) (pp. 1-44). Die Keure.
4. Kiekebeld, B.J. (2014). Dividendbelasting binnen de EU: meer vragen dan antwoorden. In *Strik(t) Fiscaal, Opstellingen aangeboden aan mr.dr.s. S.A.W.J. Strik* (pp. 173-184). Deventer: Uitgeverij Kluwer BV.

2 Vakpublicaties

2.1 Artikelen

2.1.1 Internationaal

1. Van Arendonk, Henk, Finally some good news from Europe in 2014? *EC Tax Review* volume 23, issue 1, February 2014, 2-4.
2. Molenaar, D. (2014). Foreign tax credit or tax exemption for Dutch kick boxer. *Global Sports Law and Taxation Reports*, 9-2014 (3), 30-32.
3. Damsma, B.W.A.M., Jie-A-Joen, C. & Stuyt, M. (2014). Dutch Court Finds Non-Arm's-Length Remuneration for Captive Reinsurance Company. *Tax Management Transfer Pricing Report*, 22 (24), 1527-1532.
4. Damsma, B.W.A.M., Jie-A-Joen, C. & Stuyt, M. (2014). Dutch Lower Court Decision Reflects Scrutiny of Captive Insurance. *Tax Management Transfer Pricing Report*, 22 (24).
5. Hemels, S.J.C. & Kinnegim, G.J. (2014). Finance Ministry Publishes 2015 Tax Plan. *Tax Notes International*, (September 17 2014), 1019-1022.
6. Hemels, S.J.C. & Kinnegim, G.J. (2014). New Guidelines Target Advance Tax Rulings and APAs. *Tax Notes International*, (23 June 2014), 1119-1121.

2.1.2 Nationaal

1. Arendonk, H.P.A.M. van, Bruggen slaan, akkoorden sluiten en overleven! *Maandblad Belastingbeschouwingen* januari 2014, blz. 3-6.
2. Arendonk, H.P.A.M. van, Digitale overheid en fiscaliteit: een (on)gelukkige combinatie? *Maandblad Belastingbeschouwingen* augustus 2014, blz. 287-289.

3. Arendonk, H.P.A.M. van, Digitale overheid en fiscaliteit: een (ongelukkige combi-natie? (vervolg) *Maandblad Belastingbeschouwingen* september 2014, blz. 339-341.
4. Arendonk, H.P.A.M. van, Belastingheffing en Europa: supranationaal of nationaal ? *Themis*, jrg. 175, april 2014, blz. 68-70.
5. Arends, A.J.M. (2014). L'histoire se répète, of toch niet? *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2014 (2705), 1-3.
6. Bont, G.J.M.E. de (2014). Adviseurs- en inspecteursdag bij de Hoge Raad. *NTFR Beschouwingen*, 2014 (31), 1-2.
7. Bont, G.J.M.E. de (2014). Belasting = verhaalbare schade?! *Fiscaal Praktijkblad*, 2014 (18), 3.
8. Bont, G.J.M.E. de (2014). Geef inkeerder boete terug. *Het Register - Vaktijdschrift van het Register Belastingadviseurs*, 2014 (1), 4.
9. Bont, G.J.M.E. de & Vissers, A.B. (2014). Het pleitbaar standpunt: kruisbestuiving. *Het Register - Vaktijdschrift van het Register Belastingadviseurs*, 2014 (2), 20-24.
10. Damsma, B.W.A.M. & Beems, T.C.I. (2014). Nieuw besluit inzake verrekenprijzen en toepassing van het arm's length beginsel. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2014 (4).
11. Damsma, B.W.A.M., Bagislayici, G. & Beems, T.C.I. (2014). Recht Zeeland-West Brabant oordeelt over non-arm's length vergoeding bij herverzekeringsmaatschappij. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2014 (11).
12. Hemels, S.J.C. (2014). Belastingadviseur in BelastingTelefoonland. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 15 (3), 1-4.
13. Hemels, S.J.C. (2014). De fiscus en het verenigingsleven. *Vakstudie Nieuws. Documentatie op het gebied van het Fiscaal Recht*, 69 (70), 106-109.
14. Jonckheere, M.J.M. De (2014). Recente rechtspraak in kort bestek. *Lokale & Regionale Belastingen*, 2014 (1), 72-98.
15. Jonckheere, M.J.M. De (2014). Recente rechtspraak in kort bestek. *Lokale & Regionale Belastingen*, 2014 (2), 24-51.
16. Jonckheere, M.J.M. De (2014). Recente rechtspraak in kort bestek. *Lokale & Regionale Belastingen*, 2014 (3), 20-39.
17. Kiekebeld, B.J. (2014). Het Nederlandse deel van de fiscale eenheid herenigd. *NTFR Beschouwingen*, 2014 (37).
18. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Column in Uitvergroot: Regels zijn regels... *Vakstudie Nieuws. Documentatie op het gebied van het Fiscaal Recht*, 2014 (09 juli), 1.
19. Monsma, A.P. (2014). Interlokaal 2014, nr. 1. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2014 (488).
20. Schep, A.W. (2014). Het strijkorkestje van de Titanic (column in Voorwoord Bijzonder nummer Oud en nieuw 2013/2014). *Vakstudie Nieuws. Documentatie op het gebied van het Fiscaal Recht*, 2014 (1), 15-17.
21. Schippers, M.L. (2014). Op weg naar het Douanewetboek van de Unie (verslag symposium). *Weekblad fiscaal recht*, 143 (7061), 1048-1051.
22. Schippers, M.L. (2014). FATCA en automatische uitwisseling van informatie (verslag symposium). *Weekblad fiscaal recht*, 2014 (7032), 102-105
23. Schippers, M.L. (2014). Verbondenheid in het douanerecht en BTW pro rata problematiek (verslag symposium). *Weekblad fiscaal recht*, 2014 (7040), 352-355.

2.2 Boeken

1. Graaf, A.C.G.A.C. de, Kavelaars, P. & Stevens, A.J.A. (2014). *Internationaal Belastingrecht (8e druk)* (Fiscale Studietoetsreeks, 39). Deventer: Kluwer.

2.3 Hoofdstukken in een boek

1. Bont, G.J.M.E. de (2014). De functie van het hoger beroep: kwaliteitsborging. In *Innoverende Hoven* (pp. 301-302). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
2. Wilde, M.F. de (2014). De invloed van EU-regelgeving. In H. Vermeulen (Ed.), *Grondslagen internationaal belastingrecht* (Boom fiscale studieboeken) (pp. 161-223). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

2.4 Bijdragen aan encyclopedische werken(online)

1. Arends, A.J.M. (2014). *Cursus Belastingrecht*. In *Inkomstenbelasting (vervolg)*. Deventer: Kluwer.

2. Hemels, S.J.C. (2014). Commentaar artikel 5b AWR (definitie anbi). In *Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht, Deel Formeel belastingrecht (online naslagwerk, 5 maal per jaar geactualiseerd)*. Den Haag: Sdu.
3. Hemels, S.J.C. (2014). Commentaar artikel 6.32 tot en met 6.39a (giftenaftrek). In *Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht, Deel Formeel belastingrecht (online naslagwerk, 5 maal per jaar geactualiseerd)*. Den Haag: Sdu.
4. Hemels, S.J.C. (2014). Commentaar artikelen 6 (vrijstelling algemeen belang lichamen), 9, lid 1, onderdeel h (aftrek vrijwilligers) en 9a (aftrek fondsenwervende activiteiten) en 16 (giftenaftrek). In *Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht, Deel Formeel belastingrecht (online naslagwerk, 5 maal per jaar geactualiseerd)*. Den Haag: Sdu.
5. Kok, Q.W.J.C.H. (2014). Onderdeel 'deelnemingsvrijstelling' (bewerking). In S.A.W.J. Strik & J.L. van de Streek (Eds.), *Cursus belastingrecht (vennootschapsbelasting) (losbladig)*. Deventer: Kluwer.
6. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Onderdeel Lokale Belastingen en Milieuheffingen, art. 17 wet WOZ (bewerking online van dit artikel). In *Fiscale Encyclopedie De Vakstudie*. Deventer: Kluwer.
7. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Onderdeel Lokale Belastingen en Milieuheffingen, art. 223 Gemeentewet (bewerking online van dit artikel). In *Fiscale Encyclopedie De Vakstudie*. Deventer: Kluwer.
8. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Onderdeel Lokale Belastingen en Milieuheffingen, art. 224 Gemeentewet (bewerking online van dit artikel). In *Fiscale Encyclopedie De Vakstudie*. Deventer: Kluwer.
9. Monsma, A.P. (2014), artikelen 139-156, 216-219 en 222-226, 234-235 Gemeentewet en artikelen 136-152 en 220-221 Provinciewet in *Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht, Deel WOZ en lokale belastingen (online naslagwerk, 5 maal per jaar geactualiseerd)*, Den Haag: Sdu.

2.5 Annotaties

1. Arends, A.J.M. (2014). Noot bij: Hof Amsterdam. (2013, September 05), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-1196, 12/00083-12/00087, (Tegoeden op beleggingsrekening dga behoren niet tot het vermogen van bv I).
2. Arends, A.J.M. (2014). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2014, Juni 24), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2013, 12/00164 tm 12/00168, (Geen hypotheekrenteafrek voor Franse woning in aanbouw).
3. Arends, A.J.M. (2014). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2014, April 08), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-1476, 12/00691 en 12/00692, (Aangekochte boerderij vormt geen 'eigen woning').
4. Arends, A.J.M. (2014). Noot bij: Hof Amsterdam. (2014, Maart 13), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-1382, 12/01115, (Inspecteur maakt hoger gebruikelijk loon dan de daadwerkelijk toegekende beloning niet aannemelijk).
5. Arends, A.J.M. (2014). Noot bij: HR. (2014, Oktober 03), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2480, 13/00471 en 13/00711, (Woning is in aanbouw vanaf aanvang bouwkundige werkzaamheden).
6. Arends, A.J.M. (2014). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2014, September 16), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2419, 13/01165, (Op lening van ouders bijgeboekt bedrag vormt aftrekbaar hypotheekrente).
7. Arends, A.J.M. (2014). Noot bij: Rechtbank Gelderland. (2014, Januari 30), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-972, 13/02282, (Vermomde winstuitdeling door facturering omzet bv vanuit Ltd). p.16-17.
8. Arends, A.J.M. (2014). Noot bij: HR. (2014, September 19), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2307, 13/02359, (Verkoopoptiepremie voor niet-uitgeoefende verkoopopties niet aftrekbaar).
9. Arends, A.J.M. (2014). Noot bij: A-G Niessen. (2014, Mei 22), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-1711, 13/02758, (Rentebestanddeel in canon is volgens A-G Niessen aftrekbaar ondanks constructie).
10. Arends, A.J.M. (2014). Noot bij: A-G Niessen. (2014, Mei 22), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-1712, 13/03225, (Rentebestanddeel in erfpachtcanon is aftrekbaar als kosten eigen woning).
11. Arends, A.J.M. (2014). Noot bij: Hoge Raad. (2014, November 21), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2813, 13/05105, (Vernietiging koopovereenkomst ab-pakket met terugwerkende kracht staat heffing ab-winst niet in de weg).
12. Arends, A.J.M. (2014). Noot bij: Rechtbank Zeeland-West-Brabant. (2014, Juni 17), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2666, 13/05335, (Met minderjarige kinderen afgesloten erfpachtconstructie wordt geherkwalificeerd).
13. Hemels, S.J.C. (2014). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2014, Februari 04), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-14, 1034, (13/00723, Stichting die een festival organiseert op een Waddeneiland is geen anbi, NTFR 2014/1034). p.14-16.

14. Kiekebeld, B.J. (2014). Noot bij: HvJ EG/EU. (2014, Februari 27), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-, C-039/13, (A-G HvJ: Nederlandse regeling voor het vormen van een fiscale eenheid in strijd met de vrijheid van vestiging).
15. Kiekebeld, B.J. (2014). Noot bij: HvJ EG/EU. (2014, Juni 12), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-1872, C-039/13, (HvJ EU: Fiscale eenheid regime in strijd met EU recht).
16. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hof 's-Hertogenbosch. (2013, November 07), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-, 11/00268, (2014/3).
17. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2013, November 05), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-, 12/00214 LEE, (2014/8).
18. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hof Amsterdam. (2014, Mei 01), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-, 12/00622, (2014/304).
19. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hof Amsterdam. (2014, Maart 06), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-, 13/00062, (2014/236).
20. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hof 's-Hertogenbosch. (2014, April 17), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-, 13/00081, (2014/283).
21. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hof Amsterdam. (2014, Februari 06), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-, 13/00214, (2014/170).
22. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2014, April 15), *Vakstudie Nieuws. Documentatie op het gebied van het Fiscaal Recht* 2014-39.27, 13/00239.
23. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hoge Raad. (2014, Januari 10), *Vakstudie Nieuws. Documentatie op het gebied van het Fiscaal Recht* 2014-10.25, 13/00857.
24. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hoge Raad. (2014, Juni 06), *Vakstudie Nieuws. Documentatie op het gebied van het Fiscaal Recht* 2014-30.20, 13/02504.
25. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hoge Raad. (2014, Juni 13), *Vakstudie Nieuws. Documentatie op het gebied van het Fiscaal Recht* 2014-34.27, 13/04053.
26. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hoge Raad. (2014, Juni 13), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-, 13/04053, (2014/324).
27. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Rechtbank Gelderland. (2014, September 09), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-, AWB 14 2439, (2014/442).
28. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Rechtbank Den Haag. (2013, November 05), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-, AWB-12_11379, (2014/37).
29. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Gerechtshof 's-Gravenhage. (2013, September 25), *Vakstudie Nieuws. Documentatie op het gebied van het Fiscaal Recht* 2014-7.3, BK-13-00008.
30. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hof Den Haag. (2014, April 09), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-, Bk-13-00431.su.mb.de, (2014/417).
31. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hoge Raad. (2014, December 5), *Vakstudie Nieuws. Documentatie op het gebied van het Fiscaal Recht* 2014/65.32, 14/01110.
32. Makkinga, F.J.H.L. (2014). Noot bij: Hof Amsterdam. (2014, Mei 22), *Vakstudie Nieuws. Documentatie op het gebied van het Fiscaal Recht* 2014/54.28, 12/00594 t/m 12/00621.
33. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Rechtbank Den Haag. (2013, November 05), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-417, (Masseuse bij wellnesscentrum geniet geen winst uit onderneming maar loon).
34. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Rechtbank Zeeland-West-Brabant. (2014, Februari 28), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-1383, (Niet afgedragen Loonheffing kan niet worden verrekend).
35. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Hoge Raad. (2014, December 12), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2937, (Scientology Kerk is geen anbi).
36. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2013, Augustus 13), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-359, (Spirituele instelling krijgt alsnog ANBI-status).
37. Molenaar, D. (2014). Noot bij: OECD. (2014, Juli 16), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-1979, (Update 2014 OESO-Modelverdrag aanvaard).
38. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Rechtbank Noord-Nederland. (2014, Oktober 22), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2619, 13/00282, (Stichting die deelname transcendente meditatie faciliteert is geen anbi).
39. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Hof Den Haag. (2014, September 24), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2727, 13/00546, (Anbi-beschikking ten onrechte met terugwerkende kracht ingetrokken).
40. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2014, Januari 14), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-585, 13/00578, (Recht op vrijwilligersvergoeding is voldoende aannemelijk gemaakt).
41. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Rechtbank Zeeland-West-Brabant. (2013, December 04), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-577, 13/00624, (Kasverschil stichting is onttrokken aan vermogen).

42. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2014, Maart 04), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-1151, 13/01032, (Belastingvrijstelling sporter).
43. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Hof Den Haag. (2014, September 23), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2678, 13/01758, (Organisator van feesten doet geen aangifte).
44. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2014, Augustus 26), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2427, 13/01969, (Opdrachtgever kan ook kunstwerk maken).
45. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Rechtbank Gelderland. (2014, Augustus 26), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2320, 13/06966, (Stichting die nieuwsblad uitgeeft is anbi).
46. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Rechtbank Gelderland. (2014, Augustus 26), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2321, 13/06987, (Steuinstichting is anbi).
47. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2014, September 23), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-2408, 14/00206, (Verpleegkundige in de thuiszorg is fiscaal ondernemer).
48. Molenaar, D. (2014). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2013, November 05), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2014-580, 200.109.711, (Alfahulp in dienstbetrekking bij thuiszorginstelling).
49. Monsma, A.P. (2014). Noot bij: Hof Den Haag. (2014, Augustus 27), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-495, (13/01311-01313: parkeerbelasting; Haagse vrijstelling voor gehandicapten kan door de beugel).
50. Monsma, A.P. (2014). Noot bij: Hof Den Haag. (2014, September 02), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-466, (13/01764: geoorloofd onderscheid in vrijstelling parkeerbelasting voor invaliden naar inwonerschap gemeente).
51. Monsma, A.P. (2014). Noot bij: Hof Den Bosch. (2014, Juni 13), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2014-, 381, (11/00255bis: Leges GBA-verstrekking; verhaalbaarheid en hoogte kosten).
52. Wilde, M.F. de (2014). Noot bij: Court of Justice of the European Union. (2014, Maart 13), *Highlights & Insights on European Taxation* 2014-5, 163, (Bouanich; TFEU precludes French tax provisions that fail to fully take into account taxes on foreign dividends already paid in another EU Member State). p.63-74.
53. Wilde, M.F. de (2014). Noot bij: EFTA Court. (0014, Juni 29), *Highlights & Insights on European Taxation* 2014-5, 284, (The Icelandic State and Atli Gunnarsson. Free movement of persons. Personal tax credits. EFTA Court). p.49-65.

3. Populariserende publicaties en media optredens

1. Bont, G.J.M.E. de (informatie) (2014, Feb 06). De Belastingtelefoon - vooraf ingevulde aangifte [radio-uitzending]. In *BNR Nieuwsradio*.
2. Bont, G.J.M.E. de (opinie) (2014, Mar 13). Deal OM - Cees H. [radio-uitzending]. In *BNR Nieuwsradio*.
3. Bont, G.J.M.E. de (opinie) (2014, Mar 12). Deal OM - Cees H. [radio-uitzending]. In *BNR Nieuwsradio*.
4. Bont, G.J.M.E. de (opinie) (2014, Mar 11). Deal van OM met Cees H [televisie-uitzending]. In *Nieuwsuur*. Nederland 2.
5. Bont, G.J.M.E. de (informatie) (2014, Aug 26). Handhavingsaspecten van de deeleconomie [radio-uitzending]. In *BNR Nieuwsradio*. BNR Nieuwsradio.
6. Hemels, S.J.C. (Interview) (2014, Apr 24). De Kennis van Nu [radio-uitzending]. In *Actueel: filantropie manifest*. Radio 5.
7. Hemels, S.J.C. (Interview) (2014, Dec 31). Over belastingen [televisie-uitzending]. In *NPO Politiek*. Belasting en Douanemuseum Rotterdam: NPO Politiek.
8. Hemels, S.J.C. (2014, Juli 31). Diversiteit: van boardroom naar werkvloer'augustus 2014, p. 13. *Het Register*, pp. 13.
9. Hemels, S.J.C. (2014, Januari 09). Geen rust aan het anbifront in 2014. *Taxence nieuwsbrief*
10. Hemels, S.J.C. (2014, April 28). Quote in K. Broekhuizen 'Aanval op giftenaftrek ligt gevoelig bij vrijegevege organisaties'. *het Financieele Dagblad*
11. Hemels, S.J.C. (2014, Juli 25). Quote in M. Kruijt, 'Leuker kunnen we 't wel maken'. *de Volkskrant*
12. Hemels, S.J.C. (2014, September 06). Quote in S. Jongenelen, 'Video, licht en pindakaas zijn geen kunst, zegt de fiscus'. *het Financieele Dagblad*
13. Hemels, S.J.C. (2014, Maart 01). Quotes in Irene van de Berg 'Gul geven heeft ook voor de schenker zelf de nodige voordelen'. *Diverse regionale Wegener dagbladen, o.a. De Gelderlander, De Stentor en BN De Stem*, pp. 16-17.
14. Hemels, S.J.C. (2014, Februari 22). Quotes in: Aansluiten bij procedure om de erf- of schenkbelasting terug te eisen? *diverse regionale Wegener dagbladen, o.a. De Gelderlander, De Stentor, BN De Stem en Eindhovens Dagblad*, pp. 22-23.

15. Hemels, S.J.C. (2014, December 23). Quotes in: Wiebe de Graaf, GeefGratis wint aanbidslag van fiscus, jaargang 16, nummer 9. *Vakblad fondsenwerving*, pp. 5-10.
16. Hemels, S.J.C. (2014). *Politiek moet filantropische sector beschermen en loslaten*. (nieuwsbrief). Sociale Vraagstukken. (available: 24 apr 2014).
17. Monsma, A.P. (2014). *Local taxation in the Netherlands - an introduction*. (nieuwsbrief). www.esbl.nl: ESBL. (available: 15 oct 2014).

4 Lezingen, expertmeetings, paneldebatten

4.1 Internationaal

1. Damsma, B.W.A.M. (2014). Course leader. Transfer Pricing Seminar: Addis Ababa (2014, december 01 - 2014, december 04).
2. Evers, M. (2014, juni 05). *Taxing the Digital Economy*. Amsterdam, International Fiscal Association Seminar.
3. Graaf, A.C.G.A.C. de & Mebius, W. (2014, juni 20). *BEPS, Hybrid Mismatches*. Leiden, International Tax Centre.
4. Graaf, A.C.G.A.C. de & Stevens, A.J.A. (2014, juni 17). *Hybrid Mismatch Arrangements (BEPS and EU)*. Rotterdam, EFS Post-Master Internationaal en Europees Belastingrecht.
5. Graaf, A.C.G.A.C. de (2014, november 14). *Recent tax treaty developments and their implications for REITs*. University of Amsterdam, ACTL Conference on The Tax Aspects of Real Estate Investment Trusts.
6. Hemels, S.J.C. & Buijze, R. (2014, oktober 24). *Cross border charitable giving: tax barriers and how to overcome those barriers*. Copenhagen Business School, the CBS Center for Civil Society Studies, International Research Network of Arts Philanthropy Mini-Conference 'The State of the Art of Financing the Arts: Philanthropy versus Government Grants.
7. Hemels, S.J.C. (2014, juli 05). *Dutch resistance against the GAAR in originally proposed amendment of Parent Subsidiary Directive*. Rust, Wirtschafts Universität (WU) Wien conference 'General Anti Avoidance Rules – A key element of tax systems in the post-BEPS tax world?.
8. Hemels, S.J.C. (2014, november 05). *Fairness & taxation in a globalised world*. Kyoto University, Graduate School of Economics, lecture organised by prof. Morotomi.
9. Hemels, S.J.C. (2014, november 05). *Fairness & taxation in a globalised world*. Kansai University, Faculty of Commerce, lecture organised by prof. Tsuruta and dr. Tsuji.
10. Hemels, S.J.C. (2014, november 17). *Fairness & taxation in a globalised world*. Meiji Gakuin University, Faculty of Economics, Department of Business Administration, lecture for master students organized by Prof. dr. Nishiyama.
11. Hemels, S.J.C. (2014, november 13). *Housing taxation in the Netherlands*. Meikai University, Faculty of real estate science, lecture for academic staff organised prof. dr. Maekawa.
12. Hemels, S.J.C. (2014, november 15). *How tax legislation can support private patronage of the arts and cultural heritage*. Tokoha University, Conference Cultural heritage and landscapes as local resources organized by dr. Shiba.
13. Hemels, S.J.C. (2014, november 18). *Japanese culture in the Netherlands*. Tokoha University, Faculty of Law, lecture for first year undergraduate students organized by dr. Shiba and prof. dr. Kajimura.
14. Hemels, S.J.C. (2014, november 11). *Japanese culture in the Netherlands*. Setsunan University, Faculty of Economics, lecture for second year undergraduate students organized by Prof. Goto and dr. Tanaka.
15. Hemels, S.J.C. (2014, november 18). *Japanese culture in the Netherlands*. Tokoha University, Faculty of Law, lecture for second year undergraduate students organized by dr. Shiba and prof. dr. Kajimura.
16. Hemels, S.J.C. (2014, november 19). *Tax and social security in the Netherlands*. Tokoha University, Faculty of Law, lecture for first year undergraduate students organized by dr. Shiba and prof. dr. Tanaka.
17. Hemels, S.J.C. (2014, november 07). *Tax incentives for the creative industries*. Doshisha University, Faculty of Economics, lecture organized by Prof. Yagi.
18. Hemels, S.J.C. (2014, november 11). *The attractiveness of the Netherlands for Japanese investors: a focus on tax*. Setsunan University, Faculty of Economics, lecture for academic staff organized by Prof. Goto and dr. Tanaka.
19. Molenaar, D. (2014, februari 12). *International Tax for Entertainers & Sport Stars: what lies ahead?* Londen, IBC Global Conferences.
20. Molenaar, D. (2014, juni 19). *Artists' Mobility, taxation and social security*, Brussel, DG Culture Europese Commissie.
21. Molenaar, D. (2014, juli 18). *Music and Taxation*, Verbier, Universiteiten van Lausanne en Piacenza.

22. Molenaar, D. (2014, september 11). *TAXATION AND MOBILITY*. Berlin, FEVIS Conference.
23. Molenaar, D. (2014, oktober 17), Foreign Artist Taxation, Sofia, IETM annual meeting
24. Molenaar, D. (2014, oktober 25), Buitenlandse optredens en belastingen (vanuit Belgisch perspectief), Brussel, Upwards.
25. Molenaar, D. (2014, november 28), New Options for Artist Taxation, Lyon, Pearle annual meeting.
26. Monsma, A.P. & Schep, A.W. (2014, maart 10). *Local property tax in The Netherlands*. Kantoor Gemeentebelastingen Rotterdam, Meeting Japanese Delegation of JICA.
27. Monsma, A.P. (2014, juni 04). *Local property tax system*. Erasmus Universiteit Rotterdam, Study tour JICA and Palestinian delegation.

4.2 Nationaal

28. Bont, G.J.M.E. de (2014, februari 03). *Boeterecht*. Leiden, PAOB.
29. Bont, G.J.M.E. de (2014, februari 10). *Formeel Belastingrecht*. Nieuwegein, SOB.
30. Bont, G.J.M.E. de (2014, februari 03). *Strafrecht*. Leiden, PAOB.
31. Buijze, R. (2014, april 09). *Charitable Fundraising for the Arts in the Era of Globalization*. Rotterdam, Lunch Lecture Erasmus School of Law.
32. Damsma, B.W.A.M. (2014, mei 14). *Inleiding Transfer Pricing*. Nijenrode, EY University.
33. Graaf, A.C.G.A.C. de & Douma, S.C.W. (2014, oktober 09). *Actualiteiten BEPS en Aggressive Tax Planning*. International Tax Center Leiden, Exec LLM Internationaal & EU Belastingrecht.
34. Graaf, A.C.G.A.C. de (2014, juni 18). *Voorkoming oneigenlijk gebruik belastingverdragen*. Rotterdam, EFS Post-master Internationaal en Europees Belastingrecht.
35. Hemels, S.J.C. (2014, juni 19). *Actualiteiten algemeen nut beogende instellingen*. Hilversum (on line), Tax Talks.
36. Hemels, S.J.C. (2014, oktober 25). *ANBI-status: actuele ontwikkelingen en aandachtspunten (drie gesprekstafels)*. Centraal Museum Utrecht, MyWorld Event 2014.
37. Hemels, S.J.C. (2014, juni 17). *Fiscale actualiteiten en onduidelijkheden mbt goede doelen*. PWC Amsterdam, Genootschap van Estate Planners.
38. Hemels, S.J.C. & Stevens, S.A. (2014, juni 23). *Fiscaliteit bij maatschappelijke ondernemingen*. Amsterdam, PwC Tax Academy.
39. Hemels, S.J.C. (2014, december 09). *Mecenaat mede mogelijk gemaakt door de fiscus*. NRC Café Amsterdam, De Kunst van het geven. College over modern mecenaat.
40. Hemels, S.J.C. (2014, maart 28). *Op reis met een viool*. Amsterdam, seminar van de Vereniging Kunst Cultuur Recht (VKCR) over douaneregels waar grensoverschrijdende kunstverzamelaars, musea, uitvoerende en beeldend kunstenaars mee worden geconfronteerd.
41. Hemels, S.J.C. (2014, april 24). *Politici: bescherm de filantropische sector, maar durf haar ook los te laten!* Vrije Universiteit Amsterdam, Presentatie van het Manifest 'Er waart een golf van idealisme door Nederland' op de Dag van de Filantropie.
42. Hemels, S.J.C. (2014). Deelname aan door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) georganiseerde brede discussiesessie over het concept-rapport Toekomst toezicht filantropie.
43. Hemels, S.J.C. (2014). Deelname aan door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) georganiseerde discussiebijeenkomst met wetenschappers en experts over de toekomst van toezicht op filantropie.
44. Kiekebeld, B.J. (2014, januari 15). *Dagvoorzitter*. Zeist, NOB PE-seminar EU-actualiteiten en het publieke tax debat.
45. Kiekebeld, B.J. (2014, juni 16). *EFS Profit shifting: intellectueel eigendom*. Rotterdam, Post-Master Internationaal & Europees Belastingrecht.
46. Kiekebeld, B.J. (2014, november 17). *Gastcollege innovatiebox Universiteit van Amsterdam*. Amsterdam, Gastcollege innovatiebox Universiteit van Amsterdam.
47. Kiekebeld, B.J. (2014, september 05). *Innovation Regimes in Europe*. Amsterdam, International Tax Academy (IBFD) Course "Transfer Pricing and Intangibles".
48. Kiekebeld, B.J. (2014, november 13). *NOB cursus Internationaal en Europees Belastingrecht voor specialisten; Toetsing wetgeving aan EG recht*. Zeist, NOB cursus Internationaal en Europees Belastingrecht voor specialisten; Toetsing wetgeving aan EG recht.
49. Makkinga, F.J.H.L. (2014, september 25). *Guest Lecture Nyenrode University*. Breukelen Nyenrode University, Guestlecture Master Fiscal Law.
50. Monsma, A.P. (2014, september 25). *College HLO*. Nyenrode Business University, Vak Indirecte Belastingen in opleiding fiscaal recht op Nyenrode.
51. Monsma, A.P. (2014, februari 18). *Dagvoorzitterschap*. Hal4.1 te Rotterdam, Studiemiddag WOZ, btw en Vpb.

52. Monsma, A.P. & Leijenhorst, G.J. (2014, juni 06). *SSR Verdiepingscursus HLO*. SSR Utrecht, SSR Verdiepingscursus HLO.
53. Monsma, A.P., Schep, A.W. & Kogels, H.A. (2014). Workshop Formula WOZ. Workshop Formula WOZ: Erasmus Universiteit Rotterdam (2014, mei 27 - 2014, mei 27).
54. Schep, A.W. (2014). Bekostiging van publieke voorzieningen bij organische gebiedsontwikkeling.
55. Stevens, A.J.A. (2014, september 25). *EFS seminar Staatssteun in en rondom zeehavens*. Rotterdam, EFS seminar.

5 Boekredacties

1. Jonckheere, M.J.M. De (Ed.). (2014). *Jaarboek lokale en regionale belastingen 2013-2014 Vergoedende regionale en lokale heffingen*. Brugge: Die keure.
2. Kiekebeld, B.J., Smit, D.S. & Eijdsen, J.A.R. van (Eds.). (2014). *Nederlands belastingrecht in Europees perspectief* (FED Fiscale Brochure). Deventer: Kluwer.

6 Rapporten

1. Hemels, S.J.C. (2014). *Report for the Japan Society of the Promotion of Science: JSPS Invitation Fellowship Program for Research in Japan (short term) 2-22 November 2014*. (Extern rapport).
2. Schep, A.W. (2014). *Bekostiging maatregelen uit programma's op grond van de Omgevingswet*. (Extern rapport). Rotterdam: ESBL.
3. Schep, A.W. (2014). *Heffing van OZB van netwerken van nutsbedrijven*. (Extern rapport). Rotterdam: ESBL.

7. Overige functies

1. Buijze, R. (periode: 2013 t/m 2014). Member Position at: Boijmanse Genootschap.
2. Buijze, R. (periode: 2013 t/m 2014). Chairperson Position at: Juridische AIO Vereniging Rotterdam (JAR).
3. Buijze, R. (periode: 2013 t/m 2014). Treasurer Position at: Stichting Rotterdamse Orgeldagen.
4. Graaf, A.C.G.A.C. de (periode: 2014 t/m 2014). Board member Position at: Erasmus Law Review.
5. Graaf, A.C.G.A.C. de (periode: 2013 t/m 2014). Voorzitter Position at: Europese Fiscale Studies.
6. Hemels, S.J.C. (periode: 2012 t/m 2015). Deputy member of the academic committee Functie bij : European Association of Tax Law Professors (EATLP).
7. Hemels, S.J.C. (periode: 2007 t/m 2017). Vaste medewerker Functie bij: Fiscale Berichten voor het Notariaat (FBN).
8. Hemels, S.J.C. (periode: 2013 t/m 2017). Lid Boijmans' genootschap (fiscaal-juridische denktank) Position at: museum Boijmans van Beuningen.
9. Hemels, S.J.C. (periode: 2009 t/m 2016). Bestuurslid Position at: Nederlandse Orde van Belastingadviseurs.
10. Hemels, S.J.C. (periode: 2010 t/m 2017). Lid van de Raad van Toezicht, voorzitter van de Adviescommissie Fondsenwerving & Communicatie. Position at: Prins Bernhard Cultuurfonds.
11. Hemels, S.J.C. (periode: 2009 t/m 2015). Lid van de Raad van Toezicht Position at: Stichting Amsterdam Museum.
12. Hemels, S.J.C. (periode: 2013 t/m 2017). Bestuurslid Position at: Stichting J.H. Christiaanse.
13. Hemels, S.J.C. (periode: 2013 t/m 2017). Lid programmacommissie Permanente Educatie Position at: Stichting Opleiding Belastingadviseurs.
14. Hemels, S.J.C. (periode: 2013 t/m 2021). GREIT fellow Position at: The Group for Research on European and International Taxation (GREIT) a network of academics specialized in EU and international tax law.
15. Hemels, S.J.C. (periode: 2014 t/m 2016). Lid adviesgroep Cultuurindex Nederland Position at: Cultuurindex Nederland.
16. Hemels, S.J.C. (periode: 2014 t/m 2014). Evaluator, scientific evaluation of Policy Research Centres Position at: Flemish Government, Department of Economy, Science and Innovation.
17. Hemels, S.J.C. (periode: 2014 t/m 2015). Lid van de NWO Onderzoekstalent beoordelingscommissie Recht en bestuur Position at: NWO.

18. Hemels, S.J.C. (periode: 2014 t/m 2018). Lid van de Raad van Adviseurs Position at: Vereniging Rembrandt.
19. Kiekebeld, B.J. (Ed.). (2014). *EC Tax Review*, 23(1-6).
20. Molenaar, D. (periode: 2011 t/m 2015). Lid van de Raad van Toezicht Position at: Melkweg te Amsterdam.
21. Molenaar, D. (periode: 2013 t/m 2015). Lid Raad van Toezicht Position at: Rotterdamse Schouwburg en St. Acteurscollectief Wunderbaum te Rotterdam.
22. Molenaar, D. (periode: 2007 t/m 2014). Lid van de Raad van Toezicht Position at: Stichting Architectuur Instituut Rotterdam.
23. Molenaar, D. (periode: 2003 t/m 2015). Bestuurslid Position at: Stichting Art Rock te Rotterdam.
24. Molenaar, D. (periode: 2010 t/m 2015). Bestuurslid Position at: Stichting Carver te Amsterdam.
25. Molenaar, D. (periode: 2007 t/m 2015). Bestuurslid Position at: Stichting Domestica te Rotterdam.
26. Molenaar, D. (periode: 2007 t/m 2015). Bestuurslid Position at: Stichting Echt Lachen te Rotterdam.
27. Molenaar, D. (periode: 2005 t/m 2014). Bestuurslid Position at: Stichting Letteren en Samenleving Rotterdam.
28. Molenaar, D. (periode: 2009 t/m 2015). Bestuurslid Position at: Stichting Motel Mozaique te Rotterdam.
29. Schep, A.W. (Ed.). (2014). *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*.
30. Schippers, M.L. (periode: 2014 t/m 2015). Treasurer Position at: Juridische AIO Vereniging Rotterdam (JAR).
31. Schippers, M.L. (periode: 2014 t/m 2016). Bestuurslid Position at: Aanmerkelijk Belang